

DRAUGAS

PERIODICALS
October 2, 2002
Vol. LXXXX

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

TREČIADENIS - WEDNESDAY, SPALIO - OCTOBER 2, 2002

572 P1 GRATIS
THE LIBRARY OF CONGRESS
EUROPEAN READING ROOM
SERIALS DIVISION
WASHINGTON
DC 20540-4830

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 10-01-02

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

Nr. 189
Kaina 50 c.

Šlame numeryje:

LSS Ramiojo vandenyno
rąjono vasaros stovykla.
2 psl.

Bronius Nainys
vedamajame kelia
smurto prieš vaikus
problema; kai du
diktatoriai dalinasi
Lietuvos žeme.
3 psl.

Laiškų ir nuomonių
skyrelyje: Leonido
Rago, Tado Mickaus,
Antano Pauzuolio,
Liūto Mickūno, P. Algio
Raulinaičio ir kt. mintys;
„Šeimininkų kertelė“.
4 psl.

Lietuvos ambasada
Vašingtone – didelis
lietuvių turtas, – sako
amb. Vygaudas Ušackas.
6 psl.

Sportas

* Latvijoje įvykusiame
tarptautiniame Baltijos valstybių
jaunimo graikų-romėnų
imtynių turnyre pirmąsias vietas
iškovoję Lietuvos olimpinio sporto
centro (LOSC) auklėtinis Svajūnas
Adomaitis (54 kg) ir kaunietis
Andrius Trukšinas (85 kg).

* Spalio 8-13 d. Belgijoje
vyksiančiame pasaulio dviračių
sporto čempionate Lietuvos vyrų
rinktinėi atstovaus keturi dviratininkai –
Lietuvos vicečempionas Mindaugas
Gončaras, Saulius Ruškys, Marius
Sabaliauskas ir Vladimiras Smirnovas.
Rinktinėje nebus ir dopingo skandalo
patekusio Raimondo Rumšo. 39-ąją
vietą pasaulio populiariaumo saraše užiman-
tis dviratininkas galetų dalyvauti
planetos pirmenybėse, tačiau tam jis
nėra pasiruošęs nei fiziškai, nei
moraliai.

* Lietuvos krepšinin-
kas Arvydas Sabonis antradienį
su JAV NBA komanda „Portland Trail
Blazers“ pradėjo pasirėmimą 2002-2003
m. sezonui. 22 metų ūgio vidurio
puolėjas A. Sabonis, kuriam gruodžio
19 d. sukaks 38-eri, ir Portlandą grįžo
po metų pertraukos, jam ateinan-
tis NBA sezonas bus jau septintasis.

Naujausios žinios

* Artėjant rinkimams, lenkų organizacijos
ėmėsi kritikuoti tautinių mažumų
padėtį Lietuvoje.

* Kaune lankysis Lenkijos prezidentas.

* „Lietuviškas midus“ ketina skverbtis į Rusijos rinką.

* Visuomenės saugumui rūpinasi fanatikai, sako policijos generalinis komisaras.

* Stokholmo prekybos rūmų vadovas tapo Lietuvos pramonininkų garbės ambasadoriumi.

* Artėjant prezidento rinkimams, specialią banko sąskaitą atsidarė ir Seimo pirmininkas.

* Rugšėjo privatizavimo derlius -13.34 mln. litų.

Italijos pareigūnas kritikuoja griežtą Lietuvos nuostatą dėl Karaliaučiaus

Vilnius, spalio 1 d. (BNS) — Italijos Senato Europos reikalų komiteto pirmininkas Mario Greco antradienį Vilniuje po susitikimo su prezidentu Valdu Adamku sakė, kad pokalbiuose su Lietuvos pareigūnais jis pastebėjęs griežtą Lietuvos nuostatą dėl planuojamo vizų įvedimo Karaliaučiaus srityje gyventojams. „Tačiau, deja, Europoje su griežtumu niekur nenuveikta, problemos taip nesprendžiamos“, sakė jis.

M. Greco sakė, kad Lietuvos griežtumas pasireiškia „kategoriskai neigiant“ bet kokias vaziavimo per Lietuvą galimybes, išskyrus vizas.

Senatoriaus teigimu, liepimas visiems Rusijos piliečiams, kurie iš Karaliaučiaus srityje nori pervažiuoti į Rusiją ar atvirkščiai, gauti vizas, reiškia „nesupratimo sienos“ tarp Rusijos ir Lietuvos sukū-

rimą. M. Greco sakė, kad užsienio reikalų ministras Antanas Valionis į patikėjęs, jog Lietuva ieško lankstesnės pozicijos šiuo klausimu.

Pasak jo, galima išeiti būtų paprašyti Europos Sąjungos pagalbos pertvarkant geležinkelius kelius taip, kad tranzitiniai traukiniai per Lietuvą į Karaliaučiaus sritį ir iš jos būtų greitesni.

Pasak M. Greco, taip nebūtinai galimybės, kad Europos Sąjunga iš Rusijos užplūstų nelegalius migrantus, nusikaltėliai ir organizuoto nusikaltimo atstovai. „Svarbu leisti Rusijai suprasti, kad galimi kiti variantai pervažiavimo per Lietuvą, ne tik vizų reikalavimas“, kalbėjo pareigūnas.

Lietuva negali eksperimentuoti savo suverenitetu

Vilnius, spalio 1 d. (BNS) — Lietuva nesvarstys galimybes per savo teritoriją leisti Rusijos tranzitinių vežimų traukinių eismą iki įstojimo į Europos Sąjungą (ES), antradienį Seimo posėdyje pareiškė Lietuvos užsienio reikalų ministras Antanas Valionis.

„Mūsų principai yra labai aiškūs: mes nenorime ir negalime eksperimentuoti nei dėl mūsų suvereniteto, nei dėl mūsų prisijungimo prie Šengeno, todėl mes negalime iki

mūsų narystės Europos Sąjungoje diskutuoti bevizų traukinių galimybių ir galimybių studijų rengimą“, pareiškė A. Valionis. „Tokia pozicija yra suderinta ne tik su premjėra, bet ir prezidentu. Užsienio reikalų ministerija jokio kito mandato deryboms neturi“, pažymėjo jis.

A. Valionis taip pat teigė, jog su tokia Lietuvos nuostata sutinka „dalis ES valstybių ir nemaža dalimi Europos Komisija (EK)“.

„Tačiau mes esame atviri bet kokiems pasiūlymams ir esame pasiruošę kartu pozityviai

Nukelta į 5 psl.

Dėl gedimo sustabdytas Ignalinos elektrinės blokas

Antradienio naktį dėl 18 milimetrų diametro įtrūkimo metaliniame vamzdyje vienoje iš elektrinės neapnaujamų patalpų buvo sustabdytas Ignalinos atominės elektrinės (IAE) antrasis blokas.

Radiacinė aplinka IAE aikštelėje ir už jos ribų nepasikeitė, pranešė IAE pareigū-

nai. Šiuo metu dirba pirmasis blokas, elektrinės galingumas – 740 megavatų.

Pirmasis IAE blokas po daugiau nei tris mėnesius trukusio remonto pradžioje veikė pirmadienį. Antrojo jėgainės bloko galingumas yra 1,340 megavatų. (BNS)

Pasaulio naujienos

(Remiantis AFP, Reuters, AP, Interfax, ITAR-TASS, BNS žinių agentūrų pranešimais)

JAV

Vašingtonas. Baltieji rūmai antradienį atmetė Kongrese pasiūlytą kompromisinį nutarimo projektą, kuriame ribojamos karinio įsiveržimo į Iraką sąlygos. Pasak Baltųjų rūmų atstovo spaudai Ari Fleischer, toks kompromisas ribotų galimą jėgos panaudojimą, tuo atveju, jeigu reikėtų priversti masinio naikinimo ginklų gamybą įtariamą Iraką prezidentą Saddam Hussein nusiginkluoti. „Jame nėra nei žodžio apie reikalavimus, kad Saddam Hussein nutrauktų paramą teroristams, baigtų savo žmonių represijas ir liautųsi grasinti kaimynams. Jame apie tai nekalbama“, sakė A. Fleischer. Tai „atsakymas dabar galiojančio Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos nutarimo“, sakė jis.

Vašingtonas. JAV paraginai Jungtinių Tautų (JT)

ginkluotės tikrintojus atidėti galima misija į Iraką, koks JT Saugumo Taryba baigs svarstyti pasiūlymą dėl naujo patikrinimų režimo nustatymo. JAV valstybės sekretorius Colin Powell paskelbė šį prašymą pirmadienį vakare, praėjus kelioms valandoms, kai JT pareigūnai Vienoje pranešė pasiekę pažangą derybose su Irako delegacija, kuriose aptariamas ginkluotės patikrinimų atnaujinimas po 4 metų pertraukos.

Vašingtonas. Pradėjus karo operaciją Iraką vyriausybė nuvertė, JAV kas mėnesį turės išleisti iki 9 mlrd. dol., be to, joms prireiks milijardų dolerių karinėms pajėgoms dislokuoti Persijos jūros regione. Šie Kongreso biudžeto biuro skaičiavimai grindžiami prielaida, kad JAV karinės pajėgos Persijos jūros regione sudarys maždaug 370,000 karių, iki 1,500

Europos Sąjunga — už palengvinto tranzito dokumentus Karaliaučiaus gyventojams

Bruselis, spalio 1 d. (AFP-Reuters-BNS) — Europos Sąjunga (ES) pirmadienį pritarė pasiūlymui dėl specialiu keliu dokumentų Karaliaučiaus srityje gyvenančių rusams, nors ši idėja sulaukė griežto Maskvos nepriėmimo.

Bruselyje posėdžiavę ES

užsienio reikalų ministrai pareiškė „esą pasirengę pamėginti atsivertinti“ į Rusijos siūlymą dėl šio plano, kuriame numatyta Karaliaučiaus srityje gyvenančių rusų tvarka po būsimos ES plėtros.

Bendrame pareiškime ES užsienio reikalų ministrai iš-

reiškė pritarimą Europos Komisijos siūlymui visiems iš ar į sritį vykstantiems Rusijos piliečiams išdavinti „palengvinto tranzito dokumentus“.

Nesutarimai dėl vizų režimo Karaliaučiaus srities gerokai apsunkino santykius tarp Bruselio ir Maskvos, kuri reikalauja išsaugoti bevizę erdvę.

Rusijos ministras pirmininkas Michail Kasjanov pranešė, kad Rusijos pasai „beveik nieko neišsprendė“. „Idėmų pažeidimas, šią problemą tampa aišku, kad šis EK pasiūlymas reiškia Kaliningrado paso įvedimą Rusijoje.

Nukelta į 5 psl.

Lietuvoje per 7 mėnesius sumažėjo 7,500 gyventojų

Per septynis šiuo metų mėnesius Lietuvos gyventojų sumažėjo 7,500 ir rugpjūčio pradžioje valstybėje gyveno 3 mln. 468,000 žmonių, rodo išankstiniai Statistikos departamento duomenys.

Pernai vykusio visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, 2001 metais Lietuvoje gyveno 3 mln. 475,600 žmonių.

Šių metų sausio-liepos mėnesiais Lietuvoje gimė 17,933 kūdikiai arba 1,332 mažiau negu per tą laikotarpį pernai.

Palyginus šiuos ir praėjusių metų sausio-liepos mėnesius, matyti, kad padidėjo mirusiųjų skaičius. Per 7 mėnesius mirė 646 žmonėmis daugiau nei pernai.

Daugiausiai kūdikių gimė Vaikų apskrityje (4,294), mažiausiai — Tauragės (721), daugiausiai mirė Vilniaus (5,589) bei Kauno apskrityje (4,628). (BNS)

Seimas nusprendė siųsti Lietuvos karius į Afganistaną

Seimas antradienį priėmė nutarimą šešioms mėnesiams pasiųsti iki 40 Lietuvos specialiųjų pajėgų karių dalyvauti JAV vadovaujamoje kovos su terorizmu operacijoje „Enduring Freedom“ Vidurio ir Pietų Azijos regione.

Būrį sudarys profesionalios tarnybos kariai iš Kauno Vytuto Didžiojo jėgų bataliono bei ypatingosios paskirties dalinio „Aitvaras“.

I tarnybą bus siunčiami tik savanoriai. Jie Afganistane vykdys specialiąją žvalgybą.

Tarnybos išlaidos, kurios sieks maždaug 1 mln. litų, bus skirtos iš šiems metams krašto apsaugai numatyto biudžeto.

„Jeigu mes prisidėsime

prie 20 pasaulio valstybių, kurios šiandien sutelktomis pastangomis stengiasi galutinai išnaikinti teroristų likučius Afganistano teritorijoje, tai tikrai įnešime savo indėlį į kovą su terorizmu pasaulyje, atstovaudami ir savo valstybės interesus“, teigė posėdyje Liberalų frakcijos narys Algirdas Gričius.

Tuo tarpu karių siuntimą į Afganistaną kritikuojantis Seimo Švietimo, mokslo, kultūros komiteto pirmininkas Rolandas Pavilionis nutarimą pavadino „gėdingu“.

„Kad ir ką sakytume, mes išliekame paklusniais vergais, viską aukojančiais šeimai, kinai įsivaikina, piktinosi savo priešišku Lietuvos narystei NATO

neslepantis parlamentaras R. Pavilionis.

Prezidento Valdo Adamkaus įsitikinimu, Lietuvos žmonės reikia ne tik stiprios, bet ir saugios valstybės. Tai prezidentas pažymėjo antradienį Anglijoje vykusio — Policijos šventės — proga Lietuvos policijos generalinio komisaro Vytauto Grigaravičiaus (kairėje) įteikdamas valstybės apdovanojimą. Už uoliai tarnybą ir nepriklausimą darbą palaikant viešąją tvarką bei visuomenės rimtį, saugant piliečių teises ir laisves Lietuvos policijos vadovą V. Adamkų apdovanojo Vycio kryžiaus ordinu Komandoro kryžiumi.

Kestutis Vanaga (ELTA) nuotr.

IRANAS

Teheranas. Irano gynybos ministras antradienį leido aiškiai suprasti, kad nors jo valstybėje nepritaria galimai Vašingtono karo operacijai prieš Iraką, Iranas neketina ištraukti į konfrontaciją su JAV. „Mes esame prieš karą, tačiau jėga jam nesipriešinsime“, pabrėžė kontradmiralas Ali Shamkhani. „Tuo pačiu metu mes nesieksime gauti naudos iš padėties, kurioje atsidūrė Irakas, o taip pat nebendradarbiausime su Iraku. Mes raginame Iraką įgyvendinti visas (JT) rezolucijas“, sakė jis. Kadangi JAV karo operacija prieš Iraką atrodo yra beveik neišvengiama, Irano atstovai sušvelnino savo pareiškimus prieš JAV. Jie ėmė palaikyti JT elgesio su Iraku liniją ir pradžioje diplomatinį puolimą.

IRAKAS

Bagdadas. Reaguodamas į JAV raginimą, kad JT ginkluotės tikrintojai atidėtų savo misiją Irake, Bagdadas antradienį apkaltino Vašingtoną bandymu neleisti atnaujinti ginkluotės patikrinimus tuo metu, kai jis ruošiasi pradėti karo operaciją prieš Iraką.

SKAUTYBĖS KELIAS

Redaktorė j.v.s. Irena Regienė

KĄ VERPIA „VERPSTĖS“?

Jau dveji metai iš eilės Los Angeles RVR skautai, skautės, akademikai, skautininkų Ramovė ir gražinietės Kaledų proga paremia Šiaulių vaikų globos namų auklėtinius. Iš šių namų direktoriaus Rimanto Žasino neseniai gavome įdomų laišką su auklėtinių nuotraukomis. Čia pateikiame dalį to laiško:

„Sveiki mieli skautai ir skautės!

Esame labai dėkingi už Jūsų paaukotą finansinę paramą. Visas kolektyvas ilgai svarstė kaip pradžiuginti vaikus ir ką nupirkti už tuos pinigus. Kaip jau rašėme, didžiausia problema yra ugdytinių laisvalaikio organizavimas. Berniukai labai mėgsta sportuoti, žaisti krepšinį, futbolą, bet neturime kamuolių.

Nusprendėme kiekvienai grupei (jų yra 10 mūsų globos namuose) skirti po 100 Lt. Kiekvienos grupės ugdytiniai pateikė prašymus ko labiausiai norėtų už tokią sumą. Daugiausia pageidavo ka-

muolių, lauko teniso, stalo teniso raketė, kepuraitė, baseino lankymui, žaidimo „Monopolis“. Atsižvelgdami į ugdytinių pageidavimus tą ir nupirkome. Visų džiaugsmui nupirkome naują televizorių. Nuo rugsėjo 1-osios jis bus pakabintas 3-io aukšto prieškambarėje.

Turėjome svajonę, kad mūsų ugdytiniai turėtų reikalingas priemones rankdarbių pamokose mokykloje. Todėl nupirkome: berniukams — peiliukų, pjuklelių, mergaitėms — vašelių, virbalių, adatų. Muzikos pamokose reikėjo turėti dėdes. Dešimt dūdelių — mokyklai, o 10 — grupės išdalijome. Priemonės perdavėme dalykų mokytojams. Jie irgi Jums labai dėkingi už taip reikalingą paramą... Dėkojame už viską, ką dėl mūsų darote. Bukite sveiki ir laimingi. Su pagarba. Šiaulių VGN bendruomenės vardu, direktorius Rimantas Žasinas“.

(B.P.)

GERADARYS FIL. JUOZAS KARKLYS

Rašinyje „Vydūno fondo veiklos ir darbų apžvalga“, kuris buvo išspausdintas „Draugo“ dienraštyje „Skautybės kelias“ skyriuje š.m. rugpjūčio mėn. 28 dieną, pasitebetas klaidingas sakiny: Akademinių Skautų sąjūdžio fil. Juozas Kvickys yra užrašęs 100,000 dol. fondo darbus vykdyti“. Pavardė yra neteisingai išspausdinta: turi būti: fil. Juozas Karklys.

Kaip daugumai žinoma, fil. Juozas Karklys buvo ilgametis darbuotojas Korp! Vytis organizacijoje ir nuo pat atvykimo į JAV, vykdė įvairias pareigas. Sveikatos sumetimais apsigyvenęs sauso klimato valstyje (Arizonoje ir vėliau Nevadoje), palaikė tamprų ryšį su Čikagos akademikais skautais, kartais juos aplankydamas. Po sun-

Juozas Karklys

kios ligos mirė jis 2002.03.30 Nevadoje ir buvo palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse Čikagoje. Paliko žmoną Juliją, sūnų Rimą ir akademikų skautų šeimą.

V. Mikūnas

JŪROS SKAUCIŲ IR SKAUTŲ BENDRA IŠKILMINGA SUEIGA

Iškilminga bendra „Nerijos“ jūros skautų tunto ir „Lituanicos“ tunto jūros skautų sueiga šeštadienį, spalio mėn. 5 d., PLC. Lemonte vyks 1:15 val. p.p. (tuoj po pamokų Mairomio vardo lituanistinėje mokykloje). Visų šesiu ir brolių dalyvavimas privalomas.

„SIETUVOS“ DRAUGOVĖS SUEIGA

Skautininkų ir vyr. skautėjų draugovės sueiga šeštadienį, spalio 19 d., nuo 1 iki 4 val. p.p. vyks Ateitininkų namuose, Lemonte. Visos sesės prasomos dalyvauti. Dalyvaujame uniformuotos.

Reklamuokitės

LSS Ramiojo vandenyno rajono stovyklos „Skautijos kelias“ skautėjų pastovyklės „Pedsakai“ vadovės ir padejejas. Iš k. ps. Juratė Venckienė, s. Danutė Mazeikienė, Simona Gajauskaitė, viršininkė Audra Griciūtė, Aukšė Stokutė, Aušra Vencutė, Daiva Mattytė ir Kristina Jonušaitė. Nuotr. B. Prasauskienė

LSS Ramiojo vandenyno rajono stovyklos „Skautijos kelias“ skautėjų pastovyklės „Pedsakai“ pastovyklės stovyklautojos. Nuotr. B. Prasauskienė

LSS RAMIOJO VANDENYNO RAJONO VASAROS STOVYKLA

Šių metų Ramiojo Vandenyno rajono vasaros stovykla „Skautijos kelias“ vyko rugpjūčio 7–18 d. ir paliko daug gražių įspūdžių stovyklautojams ir svečiams. „Rambyno“ stovyklavietėje, kaip ir visi Kalifornijos miškai, šimet buvo labai sausa, visos balos išdžiūvusios, uodų ir noredamas neprišauks. Girininkai, pasitikėdami skautų atsargumu, davė leidimus laužams ir visa stovykla praėjo be jokių nelaimių, o tik pilna gražių nuotykių.

„Skautijos kelių“ pavadinimas buvo pasirinktas prisiminti skautų įkūrėją Lordą Baden-Powell ir viso to judėjimo ateitį į Lietuvą 1918 metais besitęsiantį iki šių dienų. Stovyklos viršininkas buvo skautas vytytis Aras Mattis. Jis, gera nuotaika ir s. Tado Dabšio broliškais patarimais, pavyzdinčiai vedė šią stovyklą. Vyr. skautė Daina Mattytė buvo stovyklos komendantė — jos švilpukas primindavo visiems laikytis nustatytos dienotvarkės. Sesė Daina taip pat sukūrė šių metų stovyklos ženklą ir savo gabumais praturtino meno užsiėmimus. Viešnia iš Čikagos, gintarė Kristina Jonušaitė, vykdė vandens apsaugos vadovės pareigas. Ps. Juratė Venckienė rūpinosi religine programa. Kadangi Marijos šventė, Žolinės, buvo stovyklos metu, sesė Jūratė suplanavo ir tą dieną vedė pamėnijimą su procesija, taip, kaip dar ir dabar yra daroma Lietuvoje.

Brolių pastovyklės „Kryžkeliai“ viršininkas buvo skautas vytytis Aidas Mattis, jo pavaduotojas — s. Vytenis Vilkas, sk. vytytis Aleksas Newsom buvo skautų draugininkas, ps. Kęstas Reivydas ir jo pavaduotojas j.b. Donatas Empakeris vadovavo vilkiukams, sk. vytytis Vincas Giedraitis, be atsakingų ūkvedžio pareigų, prisidėjo prie iškylų vedimo.

Sesiu pastovyklės „Ped-

sakai“ viršininkė buvo vyr. sk. Audra Griciūtė, jos pavaduotoja — s. Danutė Mazeikienė, adjutantė — vyr. sk. Sigita Newsom. Vyr. sk. Aušra Vencutė ėjo laužavedės ir prit. skautėjų draugininkės pareigas. Vyr. skautės Aukšė Stokutė ir Janina Griciūtė buvo skautėjų draugininkės, o Lina Jocaite, Daiva Mattytė ir Elina Venckienė — paukštyčių vadovės. Vyr. skautės Viktorė Balchaitė pravedė rankdarbius ir meno užsiėmimus, o Birutė Pakuckaitė buvo iškylų vadovė.

Stovyklos metu skautai įžodį davė Martynas Gimbutas. Pritrusio skauto įžodį davė Liudas Deveikis, Lukas Džidolikas, Andrius Kazlauskas, Andrius Mikuckis ir Aleksas Vilkas. Paukštytės įžodį davė Danutė Scola, Gabija Nagrockytė ir Silvija Nagrockytė. Skautės įžodį davė Liana Bandziulytė, Ringailė Barysaitė, Karina Jogaite, Malvina Milliron, Regina Žmuidzinaitė ir Julija Luinskaitė. Pritrusios skautės įžodį davė Genuitė Skiriūtė, Diana Viskantaitė, Vilija Dudor, Evelina Gulbinaitė, Aleksandra Habanek, Inga Newsom ir Brianna Silkaitytė. „Gintaro“ vadovių mokyklos uždavinius sėkmingai atlikusiai vyr. sk. Karinai Balchaitė buvo įteiktas „Gintaro“ mokyklos ženklelis.

Vidurinio savaitgalio jaunų šeimų pastovyklėje „Žingsneliai“ stovyklavo 14 šeimų su 5 liepsnelėmis, 8 giliukais ir 4 dar tik būsimais šios grupės nariais. Vadovėmis buvo ps. Rita Žukienė ir ps. Lina Ruplėnienė.

Tą patį savaitgalį į savo iškilmingą sueigą stovykloje atvyko ir 25 ASS nariai. ASD pirmininkės vyr. sk. Andrius Konstantinavičius ir globejos vyr. sk. Rimos Mulokaitės sėkmingai paruoštos kandidatės Audra Griciūtė ir Simona Gajauskaitė davė pasižadėjimus. Taip pat akademikės Teresytė Giedraitytė ir Vilija Žemaitytė buvo pakeltos į paskautininkės laipsnį, o akademikas Rimas Stokus — į skautininko laipsnį. Visi pakėlimų pilnai nusipelnę savo darbais vienetų vadovavime ir mūsų stovyklavietės „Rambyno“ sėkmingame gyvime.

Vyr. sk. Lidija Tompauskaitė-Davidson, po ilgų pasirušimo metų, stovyklai paruošė 8 vyr. skautės kandidates, kurios per paskutinį stovyklos savaitgalį pasipuošė melynais kaklaraiščiais, tai — Viktorė Balchaitė, Janina Griciūtė, Angele Hale, Lina Jocaite, Daina Mattytė, Sigita Newsom, Birutė Pakuckaitė ir Daria Varnaitė. Broliai nepasidavė sesėms ir paskutinio stovyklos šeštadienio rytą į vėliavos pakėlimą įžy-

LSS Ramiojo vandenyno rajono skautų stovyklos ženklas. Šį ženklą sukūrė vyr. skautė Daina Mattytė.

giavo 7 nauji skautai vyčiai: Jonathan Dudor, Povilas Jocas, Aleksas Newsom, Valdas Varnas, Tomas Viskanta, Dovas Zaučius ir Saulius Žemaitaitis.

Nei viena stovykla neapsieina be taip svarbaus ūkinio personalo. Tai mūsų mieli broliai ir sesės, savanoriai, dauguma skautiško atžalyno teveliai, kuriems visi esame dėkingi už nelengvą, bet labai svarbų darbą. Virtuveje darbo ir sveiku maistu visus maitino sesės Daria Žaliūnaitė-Francesco, Laima Žilinskienė ir jų padejejas Roger Vaserberg. Trijų žvalių skautėčių mamytė Kristina Bandziulienė gydė visų mazas ir didesnes opas ir padėjo pirmosios pagalbos pasirušimuose. Broliai Vincas Giedraitis ir Vygantas Grinius rūpinosi transportu ir visais ūkiniais reikalais, o izdininkas brolis Juozas Vencus su pagalbiniu sėdė Audra Reivydiene rinko mokesčius ir dalino čekius vis į miestą vykstančiam autobusiukui.

Stovyklą aplankė svečiai ir iš toliau, tai skautininkai Kazys ir Gilanda Matonai ir Tomas Dundzila. Jie praturtino stovyklos programą ir darbus savo plačiu skautišku patyrimu. 8-11 d. pas mus lankėsi kun. Gintaras Grušas ir po ošiančiom pušim aukėjo šv. Mišias. Kun. Gintaras jauniesiems vadovams gerai pažįstamas, nes augo ir mokėsi Los Angeles apylinkėse, o dabar tik per atostogas aplanko savo tevelius. Džiau-

Ramiojo vandenyno rajono stovyklos „Skautijos kelias“ vadovai. Iš k.: viršininkas sk. vytytis Aras Mattis, virš. padejejas s. Tadas Dabšys, skautų pastovyklės „Kryžkeliai“ viršininko padejejas s. Vytenis Vilkas ir ūkvedys sk. vytytis Vincas Giedraitis. Nuotr. B. Prasauskienė

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$100.00 Foreign countries \$115.

Postmaster: Send address changes to Draugas - 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mazindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesučiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

Draugo prenumerata yra mokama iš anksto

	Metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$100.00	\$60.00	\$38.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$115.00	\$65.00	\$45.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$60.00	\$45.00	\$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$65.00	\$50.00	\$38.00
Užsakant į Lietuvą:			
Oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Reguliariu paštu	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida oro paštu	\$160.00	\$85.00	
Tik šeštadienio laida reguliariu paštu	\$55.00		

Vyriausia redaktorė — Danutė Bindokienė

Administratorius — Valentinas Krumpis

Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis

• Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamas, gavus prašymą, ką nors skelbti.

• Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El-pastas: administracija@draugas.org

redakcija@draugas.org

rasine@draugas.org

skelbimai@draugas.org

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

Dr. PETRAS V. KISIELIUS
Inkstų, pūslių, prostatos
gydymas bei chirurgija
Center for Health,
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
630-941-2609

TERESĖ KAZLAUSKAS, M.D.
Vaikų gydytoja
900 Ravinia Pl., Orland Park, IL
Tel. 708-349-0887.
Priklauso Palos ir Christ
ligoninėms.

EDMUNDAS VIZINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave., Ste. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

Sesės Rima ir Audra stovykloje.

amerikiečių berniukų skautų stovyklavietėje vyks šeštoji LSS Jubiliejinė stovykla! Tad, laimingų pasirušimo metų visiems ir visoms!

v.s. Birutė Prasauskienė

KAI DU DIKTATORIAI DALINOSI LIETUVOS ŽEME

Vilniečių reakcija dėl slapto protokolų pasekmių
1989 m.

IGNAS MEDZIUKAS

Dar ir dabar kai kurie Rusijos kraštinieji politikai remiasi argumentais, kad Lietuvos gyventojai, 1941 metais dalyvaudami „laisvuose“ rinkimuose, su „entuziazmu“ išrinko į liaudies seimą geriausius liaudies sūnus, pasiūlytus komunistų partijos (prisiminkime, nebuvo jokio kito pasirinkimo, nes kitos organizacijos buvo uždarytos). To seimo delegacija, vadovaujama Justo Paleckio, atvykusi į Maskvą paprašė, kad Lietuva būtų įjungta į Sovietų Sąjungą. Mes, kurie buvome to balsavimo liudininkai, atsimename, kad rinkėjai buvo išpejami: „Asmenys, kurie nebalsuoja... yra liaudies priešai. Tokiems nėra vietos darbo Lietuvoje“ („Vilniaus balsas“, 1940. VII.9). Balsuojant buvo pažymima pasuše. Jei neturi pažymėjimo, kad balsavai — esi liaudies priešas. Tai argi tokie rinkimai galejo būti teisėti?

Be to, prieš rinkimus ne puse lūpų nebuvo prasitaria, kad bus siekiama įsijungti į Sovietų Sąjungą. Tik po rinkimų pradėta skleisti nauja versija, kad liaudis reikalauja įvesti Stalino Konstituciją ir paversti Lietuvą Sovietų dalimi. Tai buvo akių dūmimas naivuoliams. Juokingai atrodė ir prof. M. Burokevičiaus ir jo sebrų skleistas mitas, jog politinės valdžios ir visuomenės santvarkos esminis pakeitimas 1940 m. įvyko dėl socialinės revoliucijos. Iš tikrųjų užkulisėje buvo dvejų diktatorių slapsti pasitarimai, kuriuose jie dalinosi Lietuvos žeme.

1939 m. rugėjo 28 d. pasirašytas antras slapstasis Sovietų Sąjungos ir Vokietijos — Molotovo ir Ribbentropo — protokolas kartu su pirmuoju (1939.VIII.23) galutinai nusprendė Lietuvos likimą.

1988 m. Vilniuje minint šią datą Lietuvos komunistų partijos CK-to nurodymu Vidaus reikalų ministerijos pasiūstį tvarkos darbuotojai Katedros aikštėje susirinkusią minią pavaišino, surengdami „bananų balių“. Pavartojo

smurtą.

O kaip buvo 1989 m., minint šią datą? Buvo speliama, ar šalmuotos kariuomenės daliniai Katedros aikštėje vėl puls rugėjo 28 d. pavakare susirinkusius žmones. Susirinkusių vilniečių gedulo eiseną prasidėjo nuo Lukiškių gatvės, prie granito plokštės, primenančios, kad čia buvo pakarti sukilimo 1863 m. vadai Zigmantas Sierakauskas ir Konstantinas Kalinauskas. (Rašoma, kad Kalinauskas būdamas kartu — dar pasakė: „Liaudie, tik tada laimingai gyvensi, kai maskolikai nevaldys“). Čia stovėjo garbės sargyba, susidedanti iš motinų, dukterų, anūkių būrelio, apsirengusių tautiniais rūbais. Žvakės, juodai kaspiniai ir pavardės Lietuvos sūnų, žuvusių atliekant karinę tarnybą sovietų armijoje.

Minia reikalavo likviduoti nacių sovietų pakto padarinius ir teisių politiniams kitiems. Lietuvos vaikai karinę tarnybą turi atlikti tik Lietuvoje, o ne būti siunčiami į tolimus Sovietų Sąjungos pakraščius.

Šiakt milicija jau neturėjo rankose guminių „bananų“, nes buvo suprasta, kad išalkusių tiesos, laisvės ir demokratijos nesotins smurtu. Milicininkų rankose buvo tik eismo reguliavimo lazdelės.

Minia, priėjusi Vasario 16-osios gatvę, dainavo „Lietuva brangi“. Iš čia pasuko į Gedimino prospektą. Eisenos priekyje ėjo Antanas Terleckas su kryžiumi, su gelių puokšte Algimantas Andreika, nukentėjęs 1988 m. rugėjų Katedros aikštėje, po politinių kalinimo „mokslų“, vėl studijuojąs Vilniaus universiteto Istorijos fakultete. Jis pasakojo, kad 28 d. vakare, išvaikius Laisvės lygos mitingą, vėl emės badauti. Su juo badavo dar kiti septyni asmenys. Atvykusi milicija jį suėmė, atvežė į milicijos poskyrį Kosčiūkos gatvėje. Čia kpt. Zenonas Bernotas jį mušęs kumščiu, spardęs, tyčiojęsis. Esą skelbiama pertvarka skir-

Seimo narys Tėvynės sąjungos/Lietuvos konservatorių vadas prof. Vytautas Landsbergis rugėjo 28 d., apsilankęs Čikagos lituanistinėje mokykloje.

KARKLYNAS

Įvairiomis progomis Lietuvoje sodinami ažuoliukai, o ažuolynai masiškai kertami be jokių progų. Medis, senovėje laikytas šventu, galybės simboliu, dabar suniekintas, laikomas tik medienos vertu. Susibūrę dainuojame „Žemėj Lietuvos ažuolai žaliuos“, ta-

čiau dainą nustelbia pjūklų „Družbų“ ar „Huskvarnų“ burzgesys. Žinant, kad gyvas medis dvidešimt kartų naujingesnis ir vertesnis už medieną, elgiames neracionaliai, švaistūniškai. Prieš ažuolų kirtimą kovoja, nuoširdžiai juos apverčia regis tik Benas Rupeika Lietuvos radijo laidose „Kaip žmonės gyvena“, tačiau jo balso nei miškininkai, nei gamtos augininkai nenori girdėti, nes jiems mielesnis pjūklų burzgesys ir pelnas iš medienos.

Paplitęs gluosnių šeimos krūminis medis karklas, kurio sodinti nebūtina, nes dauginasi iš šaknų, o, norint pasodinti, užtenka įžesti į žemę karklo vytelę, nesvarbu, kurio galu. Dabar Lietuvoje karklams palankūs laikai; jų niekas nekerta, plinta anksčiau ariamose dirvose, slėniuose, pakalnėse ir ant kalnų.

Karklas Lietuvoje nebuvo garbinamas ir negerbiamas, nes, kur vejais pučia, ten ir linksta, kamienai kreivi, šakos išsidraikiosios. Nors apie karklus taip pat dainuojame („Ant kalno karklai siūbavo“), tačiau tik dėl savybės siūbuoti. O Lietuvoje dabar karklai siūbuoja, linguoja, ypač priekalnėse dėl vietos kalnuose (prieš rinkimus).

Ant kalno — tikras karklynas. Ne tik siūbuoja, linguoja, bet lankstai politikuoja, už lankstumą balsuoja, nes pučia vėjai iš Rytų, pučia vėjai Vakarų, o karklams šiaušti prieš vėją nebūdinga. Svar-

biausia karklynui — nesišiaušti prieš vėją iš Rytų, nes jis netolimoj praeity ant kalno Lietuvos ažuolus išlaužė, tik karklus paliko. Ir nesišiaušia: rytietiškas šventas šventica (geguzės 1-oji, kovo 8-oji), su gimtadieniais buvusios SSRS ir dabartinės Rusijos nomenklatūros šulų sveikina, raudo, Lietuvoje energiką Rusijai tvarkyti ir valdyti pasiūlo, „Trojos žirgeli“ kviečia, jam fantastinį greitaeigį traukinį tranzitui žada tarsi nežinotų, kad kiekviename vagone, kiekviename keleiviui prieinamoje ir matomoje vietoje „Stop“ rankenėlės įrengiamos, visokias sutartis lengva ranka pasirašinėja žinodami, kad visas sutartis su Lietuva nuo Ivano Žiauriojo laikų Rusija sulaužė. Ir džiaugiasi, didžiuojasi karklų karklo vadovaujamas kalno karklynas lankstia (Rusijos diktuojama) politika.

Metas atsikvošėti, susimąstyti, ar iš ažuolų stiprybės sėmsim, prie jų glausimės, ar būsim karklyno žvirblėliai? Algimantas Zolubas

* Sukako penkiolika metų, kai Lietuvoje atlikta pirmoji širdies persodinimo operacija. Ją atliko Vilniaus kardiologai, vadovaujami akademiko Algimanto Marcinko. Pirmasis pacientas su donoro širdimi išgyveno 56 dienas. Donoro širdis iki šiol plaka penkių pacientų krūtinėse. (R. Elta)

Platus Lietuvos visuomenės sluoksniui įdėmiai stebėjo tuos veiksmus, vykdomus švietimo srityje Vilniuje. Jie, kiek imanydami, rėmė lietuvių mokyklas. Aktyviai pagalbai įsijungė ir Kauno studentai, badaujantiems, kalinamiems, persekiojamiems lietuviams Vilniuje remti rinko aukas, kurias siūsdavo į Vilnių. Lietuvos lietuvių žinojo, kad Vilnijos lietuvių vieni neįstengs išspręsti šių klausimų. Ypač aktyviai rėmė vilniečius Vilniaus vadovavimo sąjunga, J. Basanavičiaus fondas ir net Amerikos bei kitų užsienio lietuvių rėmimo sąjunga. Minėta pagalba buvo labai reikalinga ir reikšminga Vilnijos lietuviams.

Lenkai ir toliau vykdė savo griežtą antilietuvišką programą Vilnijos krašte, o lietuvių atkakliai jai priešinosi, stengėsi žūtbut išlaikyti lietuvių pozicijas. Tie okupacijos metai, nuo 1920 iki 1939 m., buvo aštrios kovos už lietuvių bėmetai. Mokyklos buvo viena sričių, kuri labiausiai veikė lietuvių tautinių procesų formavimąsi.

Aukštesnį išsilavinimą mokiniai gaudavo gimnazijose. Vilniuje jų buvo dvi: Švencionių lietuvių gimnazija (be teisių) ir Vilniaus lietuvių gimnazija. Į jas patekti lietu-

viams lenkai trukdė, kiek imanydami, nes pastebėjo jose reikią lietuvių veiklą. Reikėjo įrodyti tautybę, kad lietuvių tėvo sūnus yra lietuvis. Iš viršaičių gauti tokį pažymėjimą nebuvo lengva. Jie stengėsi perkalbėti lietuvių atsisakyti lietuviybės ir užsirašyti lenkais. Įvairiai įtikinėdavo, įkalbinedavo, net žadėdami „aukso“ kalnus. Pz., mano motinai buvo pasiūlytas naujas namas Švencionių. Žadėta našlės 2 dukras mokyti nemokamai, aprūpinti jas visomis materialinėmis gėrybėmis ir, baigus lietuvių gimnaziją, užtikrinti gerą valdišką darbą, arba sudaryti sąlygas sėkmingai studijuoti. Įdomu tai, kad tokių sąlygų nesugebėjo užtikrinti lenkams, o lietuvių sulenkimui nestokojo ištekliai.

Deja, jiems tai nesisekdavo sugaudyti pardsidavėlių lietuvių sielų. Nereaguota į tai, kad, baigus lietuvių gimnaziją, galės ganyti tik kiaušius, negaus jokio darbo lenkiškose įstaigose. Nelauktas teiginys juos pritildė — „kad ir kiaušius ganytų, bet su lietuviška knyga“.

Dar vienas kuriozinis pavyzdys. Lazdūnuose gyvenantis lietuvis Barauskas, norintis leisti savo sūnų į

DRAUGAS, 2002 m. spalio 2 d., trečiadienis

3

Bronius Nainys

Smurtas prieš vaikus

Vaikų, net kelių mėnesių kūdikių, kaukolės, kojų, šonkaulių lužiai, kirstinės žaizdos, nusėti mėlynės mažiškai gydytojų traumatologų kasdienybė, rašo „Lietuvos ryto“ vedamasis rugėjo 27-tą. Nė dienos — be suaugusių smurto prieš vaikus, primena vedamojo autorius, vartydamas kasdienius pranešimus apie kraupų prieš juos smurtą, vykdomą pačių jų gimdytojų: tėvų ir motinų. Vaikų teisių apsaugos pareigūnai Lietuvoje priskaiciuoja 8,000 nuolat mušamų vaikų. Tačiau „Lietuvos rytas“ mano, kad tokių nusikaltimų yra žymiai daugiau, nes ne visi išėina į viešumą. Patys mažiausi skustis negali, o užtelegę bijo dar didesnio tėvų keršto. Ar begali skustis kelerių metų berniukas, miręs nuo girtos motinos peilio dūrio, arba šilutes ligoninėje gydomas dviejų mėnesių kūdikis, kuriam tėvas „antausį skelė“. Jo motina pripažino, kad berniukas mušamas nuo pirmos gimimo dienos, nes jis verkia, ir dėl to niekas nieko nedaro. Ir po šio sumušimo policiją bei greitąją pagalbą iškviatė apie smurtą patyrę kaimynai. Ligoninėje mažiuliui nustatyta kontūzija: galvos smegenų sukrėtimas dešiniojo smilkinio ir ausies sumušimas, dreba visos galvos. Ir niekas negali užtikrinti, kad pagydytas berniukas po kelių dienų vėl nebus taip pat sumuštas. Tėvas ir motina — sugyventiniai, abu 21 m. amžiaus, augę be tėvų, globos namuose, mažai lavinti, juodadarbiai. Bet ne tik tokios kilmės tėvai skriaudžia savo vaikus. Spardo, daužo, kitaip kankina juos ir šeimos augę girtuokliai tėvai. Statistika betgi rodo, kad daugumas jų auginti vienos motinos arba tėvo, irgi burnelės „niekada“ neatsisakiusių.

Ir smurtas prieš vaikus vis gausėja, pabrėžia „Lietuvos rytas“. Ieško dienraštis ir už tai atsakingų, pagrindines streles kreipdamas, aišku, į Lietuvos valdžias. Daugiausia tenka Seimui: blogi įstatymai, dar blogesnis jų vykdymas. Dėl to dėmesį atkreipė ir pats prezidentas Adamkus. „Prezidentas davė pylos ministrei“ — rugėjo 20-tą skelbė didžiau-

sias šalies dienraštis. „Valdas Adamkus vakar Prezidentūroje priekaitavo socialinės apsaugos ir darbo ministrei Vilijai Blinkėvičiūtei už jos vadovaujamos ministerijos nepakankamą rūpinimąsi smurtą patiriančiais vaikais ir klause, kodėl neįgyvendinami vyriausybės nutarimai“, — tęsia pranešimą „LR“ rašinio autorius.

Ne pirmą kartą skaitome apie tokių prezidento pokalbių su savo pavaldiniais, tačiau šioje srityje niekas negebeja. Ir negali gerėti. Pirmą neuztenka prezidentui tik pasiteirauti kodėl, bet reikia sukurti sistemą, kuria būtų galima įstatymo vykdymą tikrinti. Bet ir tai viso šio jau-traus klausimo neišspręs. Ir tas pats „Lietuvos rytas“ išsamiu jį apsvaistęs, prieina išvados: reikia ieškoti naujų sprendimų, bet svarbiausia — pati visuomenė turi keisti ir save, ir savo nuostatas. Ir tai yra vienintelė galima išeitis. Nes šiandien Lietuva ne tik vaikų smurto pilna. Jo yra visur, net ir pačiose valdžios įstaigose, o dar blogiau — net ir mokyklose. Išnešamas jis ir į užsienį. „Sutikai lietuvių trenk į snukį, nes beveik visada bus už ką“, tame pačiame „Lietuvos ryte“ rugėjo 28-tą cituoja vieno lietuvių teiginį laikraščio bendradarbis iš Londono Aušra Pilaitienė, kur, pagal šį lietuvių, daugumą jų sudaro iš Lietuvos slėptis pabėgę vagys, plėšikai, kiti nusikaltėliai, net žudikai ir nuolat vieni prieš kitus smurtauja. Kaip ir kas juos pakeis? Policija, teismai, kalėjimai, grąžinimas atgal? Vargu.

Apie visuomenės bei jos nuostatų keitimą „Lietuvos ryto“ teiginys, manau, tikslus. O tai pakeisti tegali tik sistema, vadinama vienu paprastu žodžiu — auklėjimas. Pirmiausia — šeimos, po to — mokyklose: pradžios, vidurinės, net aukštosios. Taip pat organizacijose, ypač jaunimo. Jeigu dabartiniam aukštųjų mokyklų mokytojų, ypač tautinių auklėjimas, įveskite žmogaus ugdymo bei auklėjimo pamokas. Nes, kol tai nebus supras-ta ir padaryta, nieko nebus. Ar iš 18 kandidatų į prezidentus bent vienas ateis mintis ieškoti balsų tokia programa?

NAKTIS BE RYTO VILNIJOJE

(1920-1939 m.)

JUZĖ ALDONYTĖ-KALNIŪNIENĖ

Nr.2

To meto ministras Skladkovskis pabrėžė: „Svarbiausia, ko aš kategoriškai reikalauju, yra tai, kad mokytojai ir inspektoriai gerai mokytų vietos kalbą. Ne mokyklos uždavinys kovoti su vietos kalba, tradicijomis ir kultūra“. Šie pareiškimai pradžiugino lietuvių. Ši viltinga ateities prošvaitė įžiebė lietuviams, viltį ištverti lenkų priepauidą, nepalūžti. Neilgai lietuvių džiaugėsi šiais palankiais sprendimais. Juodosios lenkų jėgos — šovinistai pasmerkė tuos sprendimus ir žūtbut ryžosi sulenkinti lietuvių. Atsiskleidė lenkų tikrieji siekliai ir veiksmai.

Valstybinės mokyklose įvesta dvikalbystė. Lietuvių kalba buvo varžoma. Nuo 1934/1935 mokslo metų valstybinės mokyklos tipas: buvo dėstoma lenkų kalba, o lietuvių kalba buvo privalomas arba neprivalomas mokymo dalykas. 1933/1934 m. 14-je valstybinių mokyklų buvo dėstoma lietuvių kalba, o 55-se lietuvių kalbos nebuvo ir, jei

buvo, dėstė ją lenkų mokytojai, nemokėdami lietuviškai. Po kelių metų tokio žemo lietuvių kalbos mokymo gali-mo suprasti, kokia didelė žala padaryta lietuvių kalbos perteikimui. Suprato ir lenkai. Tai rodo lenkų kuratoriaus komentaras: „Yra tam tikras skaičius mokytojų, kurie menkai moka lietuvių kalbą, kad galėtų mokyti. Tie mokytojai kompromituoja save ir turi būti pakeisti“. Appailetinai vėlai suprato klaidę. Išvada viena — sąmoningas lietuvių lenkinimas.

Deja, jiems tai nepavyko. Dėl tos priežasties valstybinės mokyklos lietuvių tarpe buvo nepopuliarios. Lietuvis mės-liau leido savo vaikus į lietuviškas privačias mokyklas. Lenkai nepalankiai traktavo lietuviškas mokyklas. Jas laikė kenkiančiomis Lenkijos valstybės interesams, todėl stengėsi jas slopinti, uždarinti. Pretekstas — „antivalstybinė veikla“ jose, dėl to uždarinti lietuviškas mokyklas jiems buvo būtinybė.

Susidorota ir su lietuvių mokytojų seminarija, kurioje mokėsi apie 300 seminaristų. Lenkai išvelgė joje irgi „antivalstybines“ tendencijas. Lietuviams tai buvo smūgis. Ši įstaiga lietuviams buvo labai reikšminga — tai mokytojų rengimo klasė. Kas papildys mokytojų gretas? Lietuviai turėjo tik pasitenkinti mokytojų rengimo kursais, nes buvo lietuvių mokytojų trūkumas Vilniuje.

Vilniuje veikė Laikinas Vilniaus lietuvių komitetas. Jis rūpinosi visais lietuvių reikalais. Ypač didelį dėmesį skyrė lietuviškoms privačioms mokykloms. Sunki buvo „Ryto“ draugijos materialinė padėtis. Truko lėšų mokykloms išlaikyti: patalpoms, šviesai, kurui, mokytojų algoms. Mokyklose truko ne tik mokymo priemonių, bet ir vadovėlių. Keli mokiniai naudojo vienu vadovėliu. Iš Lietuvos vadovėliai su teisėtai pripažintu Vilnijos kraštu Lietuvai, be to, patriotiniai apsakymai ir eilėraščiai skaitinčių puslapuose. Ne tik buvo draudžiama jais naudotis, bet ir „nusižengusius“ — įkalindavo, nes būdavo pažeisti Lenkijos įstatymai.

Platus Lietuvos visuomenės sluoksniui įdėmiai stebėjo tuos veiksmus, vykdomus švietimo srityje Vilniuje. Jie, kiek imanydami, rėmė lietuvių mokyklas. Aktyviai pagalbai įsijungė ir Kauno studentai, badaujantiems, kalinamiems, persekiojamiems lietuviams Vilniuje remti rinko aukas, kurias siūsdavo į Vilnių. Lietuvos lietuvių žinojo, kad Vilnijos lietuvių vieni neįstengs išspręsti šių klausimų. Ypač aktyviai rėmė vilniečius Vilniaus vadovavimo sąjunga, J. Basanavičiaus fondas ir net Amerikos bei kitų užsienio lietuvių rėmimo sąjunga. Minėta pagalba buvo labai reikalinga ir reikšminga Vilnijos lietuviams.

Lenkai ir toliau vykdė savo griežtą antilietuvišką programą Vilnijos krašte, o lietuvių atkakliai jai priešinosi, stengėsi žūtbut išlaikyti lietuvių pozicijas. Tie okupacijos metai, nuo 1920 iki 1939 m., buvo aštrios kovos už lietuvių bėmetai. Mokyklos buvo viena sričių, kuri labiausiai veikė lietuvių tautinių procesų formavimąsi.

Aukštesnį išsilavinimą mokiniai gaudavo gimnazijose. Vilniuje jų buvo dvi: Švencionių lietuvių gimnazija (be teisių) ir Vilniaus lietuvių gimnazija. Į jas patekti lietu-

viams lenkai trukdė, kiek imanydami, nes pastebėjo jose reikią lietuvių veiklą. Reikėjo įrodyti tautybę, kad lietuvių tėvo sūnus yra lietuvis. Iš viršaičių gauti tokį pažymėjimą nebuvo lengva. Jie stengėsi perkalbėti lietuvių atsisakyti lietuviybės ir užsirašyti lenkais. Įvairiai įtikinėdavo, įkalbinedavo, net žadėdami „aukso“ kalnus. Pz., mano motinai buvo pasiūlytas naujas namas Švencionių. Žadėta našlės 2 dukras mokyti nemokamai, aprūpinti jas visomis materialinėmis gėrybėmis ir, baigus lietuvių gimnaziją, užtikrinti gerą valdišką darbą, arba sudaryti sąlygas sėkmingai studijuoti. Įdomu tai, kad tokių sąlygų nesugebėjo užtikrinti lenkams, o lietuvių sulenkimui nestokojo ištekliai.

Deja, jiems tai nesisekdavo sugaudyti pardsidavėlių lietuvių sielų. Nereaguota į tai, kad, baigus lietuvių gimnaziją, galės ganyti tik kiaušius, negaus jokio darbo lenkiškose įstaigose. Nelauktas teiginys juos pritildė — „kad ir kiaušius ganytų, bet su lietuviška knyga“.

Dar vienas kuriozinis pavyzdys. Lazdūnuose gyvenantis lietuvis Barauskas, norintis leisti savo sūnų į

lietuvių gimnaziją, negavęs iš viršaičių pažymėjimo, įrodančio, kad jo sūnus yra lietuvis, nusprendė teisybės ieškoti net Varšuvoje. Išsirušė į kelionę. Persimetęs drobinį maišelį su rūginės duonos kepalu ir lašinių bryzeliu, vyžotas, pėstias leidos į 500 km kelionę, nes pinigų važiuoti traukiniu neturėjo. Varšuva — ne mažas miestas kaimo žmogui ir dar silpnai mokančiam lenkų kalbą, sudarė daug keb-lumų. Iš jo tyčiotaisi, kaip drįs-tas vyžotas chamas lietuvis trukdyti lenkų ponų darbą?

Ten jį siuntinėjo vieni nuokitų, išjuokdami jį. Atkaklus lietuvis vis tiek ryžosi surasti teisybę ir be pažymos negrįžti. Galų gale po ilgų klaidžiojimų ir nesėkmių pavyko jam surasti kelią į švietimo ministeriją. Čia jis sutiko padorių ir protingų lenkų darbuotojų. Jie net stebėjosi, tokiu kvailu lenkų potvarkiu Vilniuje. Iš-rasė jam reikalaujamą pažymą. Atkaklus, ryžingas te-vas lietuvis įrodė Vilnijos len-kams, kad jo sūnus irgi yra lietuvis, o ne lenkas ir jis gali mokyti lietuvių gimnazijoje.

Vėliau lenkai sugalvojo dar vieną kliūtį patekti į lietuvių gimnaziją. Į lietuvių gimnazijas priimti mokinius, tik baigusius 7 lenkų mokyklos

klases. Šį įsakymą skaudžiai išgyvenau aš pati. Jau išlaikiusi egzaminus į lietuvių gimnaziją ir pradėjusi mokslo metus joje, buvau sugrąžinta į lenkų mokyklą. Atsідurs lenkų aplinkoje, išgyvenau skaudžią akimirą. Jų akimis aš buvau didžiausia atsiliekė, nepaisant, kad visada kruopščiai atlikdavau visas užduotis. Mano žinios ir elgesys vertint-tis tik trejetu. Lenkų pamal-dos man būdavo privalomos, tačiau aš užspausdomis lūpo-mis nepritarėdavau lenkų mal-dai, giesmei bei himnui. Ry-tojaus dieną rūstusis kape-lionas (jis tik lietuvi buvo rūstus) iškviestavo mane prieš klasę kalbėti lenkiškai poterių, nors aš ir mokytoja, tačiau ir čia mano lūpos neprasisverdavo. Išjuokta, išgė-dinta „pagonką“ sugrąžindavo į suolą, tikybą įvertinęs dveje-tu. Sėdėjau viena paskuti-niame suole, nes su prakeikta lietuve niekas nenorėjo sėdėti, visi šalinosi, kaip nuo raup-suotosios. Man vienai sėdėti buvo geriau, nes nieks nematė nubraukiant karcia ašara, nematė neapykantos kunkluo-jančio vulkano mano ma-žoje širdelėje.

Bus daugiau

Laiškai, nuomonės, komentarai

LRT TARYBOS NARIO
PAREIŠKIMAS

dėl Nacionalinio transliuotojo problemų politizavimo

Lietuvos Nacionalinis radijas ir televizija (LRT), vykstantis sudėtingą struktūrinę reformą, prezidento rinkimų išvakarėse pakartotinai tapo visuomeninių diskusijų priežastimi ir politinės konkurencijos lauku.

Skausminga LRT reforma iš tiesų vyksta nevienareikšmiškai. Greta visuomeninei nepastebimų Nacionalinio transliuotojo pasisėkimų (reikšmingai sumažintų skolų, pastovios finansinės padėties, įvykdyto pertvarkymo, parengto strateginio LRT vystymo plano), matomi trūkumai: lekštas laidų turinys, tik iš dalies vykdoma visuomeninė misija, nepageidautina įtaka reklamos rinkai yra visiems akivaizdūs, todėl kelia diskusijas ir net graso paciam reformų procesui.

LRT tarybos nariai suvokia Nacionaliniame radijuje ir televizijoje vykstančių procesų nevienareikšmišką pobūdį, supranta visiškai pagrįstą visuomenės rūpestį dėl laidų kokybės. Ji netenkina ir LRT tarybos. Bendruose posėdžiuose su Švietimo, mokslo ir kultūros komitetu, LRT tarybos nariai ne kartą parlamentarams aiškino šiuos nepatenkinamus visuomeninio transliuotojo laidų kokybės aspektus, drauge pažymėdami

meninę misiją, nepageidautina įtaka reklamos rinkai yra visiems akivaizdūs, todėl kelia diskusijas ir net graso paciam reformų procesui.

vykstančių reformų mastą ir sudėtingumą uždavinių, kuriuos neatidėliotinai tenka spręsti.

Sąžiningas ir atsakingas požiūris į LRT reformos eigą, įskaitant įstaigą žlugdanti ir milijonais skaičiuojamą skolų paveldą, reikalauja suvokti problemą kur kas plačiau – valstybiškai, atsižvelgiant nuo partinių ir grupinių interesų, kai siekiama vien įstatymo pakeitimų, kurie leistų nušalinti vieniems ar kitiems politiniams sluoksniams neparamą įstaigos vadovybę.

Tačiau labai abejotina, kad čia paminėtas ir nepaminėtas Visuomeninio transliuotojo problemas galima būtų išspręsti politinio savarankiškumo būdu. Apgailėtinas pasekmės bergždžios politinės kovos, įvairioms grupėms per pastaruosius 12 metų mėginus užsitikrinti savo politinę įtaką Nacionaliniam transliuotojui, parodė ne tik šio metodo neefektyvumą, bet ir pačią instituciją, išskirtinai svarbią visuomenės reikmėms, nuvertino profesinio,

socialinio, intelektualinio prestižo požiūriu bei prislego sunkia finansine našta.

Antra vertus, LTV administracijos arogantiška laikysena kai kurių visuomeninių vertinimų bei reikmių atžvilgiu, nepakankamas demesys įstatymu apibrėžtai Visuomeninio transliuotojo misijai, ribota kultūrinio konteksto ir socialinės komunikacijos samprata, įskaitant ir sudėtingą dialogą su LRT taryba, yra tam tikri požymiai, kurie vertina LRT tarybos viduje seniai vykstančią diskusiją išplėsti ir siekti bendromis visuomenės jėgomis ieškoti Nacionalinio transliuotojo statusui deramo modus vivendi.

Tai būtų kur kas konstruktivesnis bei efektyvesnis kelias spręsti LRT problemas, negu politinės jėgos demonstravimas, neišvengiamai palikiantis nepageidautiną ilgalaikį politinių pasekmių ir naują visuomeninio susipriešinimo ruožą.

Vidmantas Valiušaitis,
LRT tarybos narys

DĖL A. KUČO
STRAIPSNIŲ

Antano Kučo straipsnyje „Valstybės atkūrėjai atimta prezidento pensija“ („Draugas“ rugp. 6 d.) padaryta kelios stambios klaidos:

1. Pati straipsnio antraštė, „Valstybės atkūrėjai atimta prezidento pensija“ yra klaidinga. Vytautas Landsbergis yra tik vienas iš valstybės atkūrėjų.

2. Netiesa, kad 2000 m. birželio 13 d. Seimo nutarimą skirti V. Landsbergiui, išėjus iš valstybinės tarnybos, prezidentinę pensiją pasirašė prezidentas Valdas Adamkus. Šį Seimo nutarimą pasirašė Seimo pirmininkas pavaduotojas Arvydas Vaidžius, einantis Seimo pirmininko pareigas. Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis buvo išvykęs į užsienį.

3. Konstitucinis teismas nusprendė teisingai, panaikindamas 2000 m. birželio 13 d. Seimo nutarimą skirti V. Landsbergiui prezidentinę pensiją. LR prezidentą renka visi piliečiai. V. Landsbergis buvo išrinktas Aukščiausios tarybos pirmininku AT atstovu. V. Landsbergis niekada nebuvo išrinktas LR prezidentu.

Pagal LR Konstituciją nustatyta laiką, Seimo nutarimus pasirašo prezidentas. Jei prezidentas per tą laiką kokio nors Seimo nutarimo nepasirašo, jį gali pasirašyti Seimo pirmininkas. Arvydas Vaidžius niekada nėra buvęs Seimo pirmininku. Dėl šių priežasčių Konstitucinis teismas, visai teisingai 2000 m. birželio 13 d. Seimo nutarimą pripažino prieštaraujančiu LR Konstitucijai.

Alfa Mykolėnas
Panevėžys

PRISIDEDU IR AŠ

Praeitą savaitę teko pergyventi skaudų išgyvenimą: reikėjo atsiveikinti su brangiu draugu a.a. Vincu „Vilium“ Baziūskiu.

Atsiveikimo metu buvo paminėti velionio nuopelnai ir išreikšta užuojauta šeimos nariams „Dainavos“ choro, Draugo fondo ir draugų vardu.

Šiomis eilutėmis prisidedu ir aš, išreikšdamas užuojautą velionio šeimai sportininkų bei dantų gydytojų (stomatologų) vardu. Vincas didelę dalį jaunatviškos energijos praleido sportuodamas – žaisdamas tinklinį bei

krepšinį, o ypač futbolo aikštėse gindamas Lietuvos vardą. Dėl to ir Čikagoje lietuvių klubuose, o prieš tai pokario metais – Vokietijoje lietuvių rinktinėje.

Sportavimas, dainavimas, dalyvavimas komitetuose – tai vis laisvalaikio pomėgiai. Pagrindinis velionio užsiėmimas ir pragyvenimo bei lietuviškos veiklos rėmimo šaltinis buvo jo profesija: odontologijos (stomatologijos) technologas metalo keramikos protezų srityje. Jo nuosava „Vince Dental Ceramics“ laboratorija glaudžiai dirbo su dantų gydytojais. Ir man teko daugelį metų profesiniai bendradarbiauti, bendromi pastangom aptarnauti pacientus.

Atsiveikime su mūsų mielu Vincu jo pamėgtą „Aras“ dainą ir giesmę „Anapus saulės vėl susitiksim...“.

Leonidas Ragas
Itasca, IL

APIE KNYGŲ MUGĘ

Prieš 15 metų gyvenau dirbau Frankfurte. Kartais ir į įvairias muges nueidavau. Tačiau į knygų mugę pirmas 45 dienas paprastų žiurų neįleisdavo. Pasiaikiškinimas buvo toks, kad knygų mugę skirta knygų leidėjams, vertėjams, korespondentams ir kitiems tos srities specialistams. Tik paskutinę mugės dieną, nusipirkus bilietą, galėjo publika įeiti. Tada galėdavai gan pigiai nusipirkti naujų knygų, kadangi firmos nenorėjo atgal gabenti.

Tadas Mickus
Springfield, VA

GRAŽUS APSIRENGIMAS
VISUR TINKA

Čikagos katalikų „New World“ laikraštyje buvo žinutė, kad žmogus, nuejęs į restoraną be kaklaraiščio, nebuvo įleistas: turėjo grįžti į viešbutį ir užsirišti kaklaraištį. Jis stebėjosi, kad, nuejęs į katalikų bažnyčią šv. Mišioms matė kelis vyrus trumpomis kelnėmis, o kai kurios moterys buvo trumpiausiais sijonėliais ir palaidinukėmis, kurios vos galėjo kūną uždengti.

Kyla klausimas, kodėl einant į svečius ar tarnybiniams reikalais lankantis pas valdininkus, apsirengiama gražiai? Bažnyčia yra Dievo namai, todėl turi būti parodoma pagarba apsirengimu, nors Dievas priima kiekvieno

nuoširdžią ir nusizėmusią maldą.

Kunigai, atliekantys pamaldas apsirėngia rūbais, kurie jiems neteikia vėsumo, tai todėl, kad kai kurie asmenys nekreipia dėmesio į apsirengimą, ateidami į Dievo namus malda? Parapijos kunigai turėtų bažnyčių lankytojams paaiškinti gražaus apsirengimo reikalingumą, nes bažnyčia nėra paplūdimys ar privati, uždara vasaravimo vieta.

Antanas Pauzolis
Chicago, IL

NETURIU DAKTARO
LAIPSNIŲ

Rugpjūčio 14-tos dienos „Drauge“ buvo išspausdintas Lietuvos fronto bičiulių 46-tos studijų ir poilsio savaitės aprašymas. Tame aprašyme esu ir aš paminėtas, net pridėdamas man daktaro titulą. Noriu atkreipti dėmesį, kad neturiu daktaro laipsnio.

P. Algis Raulinaitis
Los Angeles, CA

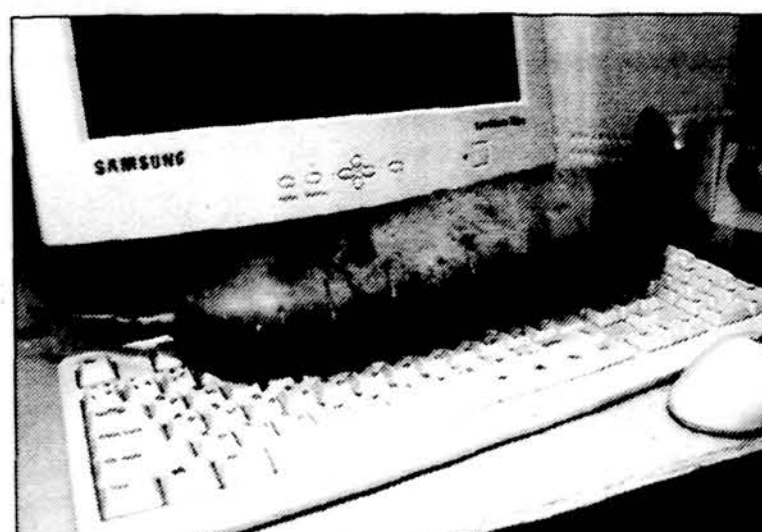
DAR DĖL „ŠORTŲ“

Prisipažinsiu, kad buvau vienas tų, kurie Santaros-Šviesos suvažiavimo metu Bočių mėnėje dėvėjau trumpas kelnės ir tuo papiktino L. Tautkuvienę bei prasižengė jos nustatytoms lietuviškos

kultūros normoms. Mano elgesio priežastys gana paprastos: buvo labai karšta ir buvau paveiktas senų prisiminimų nostalgijos, kai kadaise Tabor Farmos daržinėje, kur vykdavo paskaitos, bene pusę vyriškos lyties suvažiavimo dalyvių dėdavo „šortus“.

O dėl diskusijos, kuris žodis geresnis pakaitalas „šortas“ (Ludov Germanienės ir A. Barzduko laiškai), reikia pasakyti, kad kalba yra tokia minčių ir garsų sistema, kuri nuolat keičiasi. Sovietiniais laikais Lietuvoje, kai trumpos kelnės dar nebuvo moda, anglicizmas „šortai“ buvo naudojamas apibūdinti trumpas sportines kelnaites (žiūr. „Tarptautinių žodžių žodynas“, Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1985, psl. 4.769). Po nepriklausomybinių laikais vis daugiau ir daugiau vyrų Vilniuje bei kituose miestuose vasarą nešioja trumpas kelnės. Atsirado ir naujas žodis joms apibūdinti. Trumpos kelnaitės dabar vadinamos „trumpikėmis“ (žiūr. „Dabartinės lietuvių kalbos žodynas“, Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993, psl. 860). Tad vietoj anglicizmo „šortai“ ar gremėzdisko „trumpos kelnės“ gal geriau vartokim grakštų, smagų lietuvišką naujądarą „trumpikės“.

Lintas Mockūnas
Chicago, IL

V. Karčiauskienės užauginta morka.

G. Žilinsko (Elta)

KIEK MORKIENĖS

Kaip praneša Elta (rugp. 26 d.) Širvintų raj. Manciūšėnų kaime užaugo rekordinio dydžio morka. Ją užaugino Vanda Karčiauskienė. Morka svėrė 1,327 kg, buvo 32,5 cm ilgio, 27,5 cm apimties storiausioje vietoje.

Lietuvos rekordų knygoje rašoma, kad pačią didžiausią

GALĖTUME IŠVIRTI?

— devynių šaknų, 1,4 kg svorio — morka 1986 m. išaugino vienas tauragiškis savo uošvės darže, Šilalės rajone. Bet ir tai ne pati didžiausia morka. Pasaulio rekordų knygoje minima, kad didžiausią morką išauginęs John Evans iš Palmer, Aliaska. Morka svėrė 8,61 kg.

•Norite pasilepinti? Į šiltą vandenį vonioje įmeskite kelis ramunėlių arbatos pakelius: vanduo pakvips gėlėmis, padės atsipalaiduoti ir oda bus švelnesnė.

• SKELBIMAI •

SIŪLO DARBA

Įdarbinimo biuras siūlo darbą amerikiečių šeimose su gyvenimu. Geras atlyginimas. Būtinai anglų kalbos žinojimas. 2921 N. Milwaukee. Tel. 773-278-0660.

Wanted a woman to live-in and take care of nice elderly woman. Job is 150 miles from Chicago. Call 309-688-0893 or 309-453-6120.

PASLAUGOS

AUTOMOBILIO NAMŲ SVEIKATOS IR GYVYBĖS DRAUDIMAS. Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aukse S. Kane kalba lietuviškai. FRANK ZAPOLIS 3208 1/2 West 95th Street Tel. 708-424-8654, 773-581-8654

STASYS CONSTRUCTION

Stalniai darbai, rūšių, vonių ir virtuvų įrengimas, priestatai, keramikos plytelės, „sidings“, „soffits“, „decks“, „gutters“, „plokštės“ ir „shingle“ stogai, cementas, dažymas. Turis darbo draudimą. S. Benetis, tel. 630-241-1912

ELEKTROS

ĮVEDIMAI-PATAISYMAI. Turis Čikagos miesto leidimą. Dirbu užmiestyje. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai. 773-779-3313 KLAUDIJUS PUMPUTIS

Window Washers Needed! 40,000 per year. We need 100 crews. No exp. necessary. Will train. Must have valid driver's license and transportation. Must be fluent in English. L.A. McMahon Window Washing Chicago and Milwaukee area. Tel. 800-820-6155.

Ieškoma auklė/ūkvedė Lake Forest rajone. Skambinti tel. 847-295-0405, po 6 v.v.

NEKILNOJAMASIS TURITAS

GREIT PARDUODA Landmark properties Bus. 773-229-8761 Res. 708-425-7160 Mobil 773-680-0205 Pager 630-314-4330

RIMAS STANKUS

• Čikagoje ar priemiesčiuose • Greitas ir sąžiningas pataravimas • Nuosavybės įkainavimas veltui • Tarpininkaujame gaunant paskolą • Pensininkams nuolaida

PARDUODA arba IŠNUOMOJA

Parduodamas arba išnuomojamas naujas 4 miegamųjų kambarių namas Vilniuje. Antakalnio rajone — tik 6 mylios nuo Gedimino pilies. Plotas 320 m² (3,500 kv. pėdų). 4 vonios-ualetai, darbo kambarys, svečių kambarys (living room). Svečių ir šeimininkų valgomojus kambarius (dining & breakfast rooms) jungia didelė virtuvė su „sala“ viduryje ir geriausiais amerikiečių ir Vakarų Europos šalių buitinės technikos įrengimais. 4 padidinti kambariai (storage rooms), walk-in closet, suomiška pirtis (sauna), sporto kambarys, 2 židiniai — vienas living room, kitas — master bedroom. 2 garažai, apsaugos sistema, žaliuzės, šildomos grindys, telefono linija, dekas, 10 arų žemės sklypas. Namai pastatyti, vadovaujantis pažangiausiomis Kanados, Amerikos, Vokietijos statybos technologijomis. Labai ekonomiškas šildymas. Kaina 220K JAV dolerių. Rimus interesus prašau kreiptis į Vigą Jakulionaitį tel. 310-656-1920 ar 310-980-1939. E-mail: vigajak@aol.com

ŠEIMININKŲ
KERTELĖ

Paruošia Adelė

PYRAGAS SU OBUOLIAIS

1 gabaliukas mielių (arba 1 pakelis sausų)
2 šaukštai šilto vandens
2 šaukštai cukraus
1 kiaušinis, truputį suplaktas
1/2 puod. pieno, įkaitinto ir po to atšaldyto
1/2 šaukštelio druskos
2 puod. mielių
3-4 rugščių obuoliai, tinkami keptimui

užbarstymas
1/2 puod. cukraus
1 šaukštelis cinamono
1/4 puod. sviesto

Ištrinti mielių su 2 šaukštais šilto vandens, palaikyti šiltai 5 minutes. Po to sudėti cukrų, kiaušinių, įkai-tintą ir atšaldytą pieną, druską. Miltuose sukapti sviestą, kol bus mazi trupiniukai. Supilti mielių mišinį. Gerai sumaišyti. Kai tešla sulips į vieną gniuzulą, išlyginti 9x13 colių keptuve, leisti pakilti apie 1 val.

Ant viršaus išdėstyti skiltelemis supjaustytus obuolius, apibarstyti cukrumi, sumaišytu su cinamonu, o ant viršaus išdėstyti sviesto gabaliukus. Kepti 375 laipsnių orkaitėje apie 40 min.

MAKARONŲ APKEPAS
SU VARŠKE

1 svaras makaronų (nesvarbu, kokių — pagal skonį)
1 svaras sausos varškės (baker's cottage cheese)
3 kiaušiniai
1/4 šaukštelio druskos
2 šaukštai sviesto ar margarino
1/4 puod. pieno, padalintas pusiau
1 ir 1/2 šaukštelio cukraus
Išvirti makaronus, nukošti, įdėti sviesto, atvėsinti, pridėti piene išplaktą vieną kiaušinių ir išmaišyti. Į varškę sudėti

cukrų, druską, vieną kiaušinių ir gerai ištrinti. Kepimo indą ištepiti riebalais, dėti eilę makaronų, eilę varškės. Kai viskas eilėms bus sudėta, paskutini eilę makaronų aplaistyti tirpintu sviestu ir užpilti trečią kiaušinių, išplaktą su likusiu pienu. Kepti 30-35 minutes iki 350 laipsnių F įkaitintoje orkaitėje.

JAUTIENOS
SUMUŠINIAI

1 sv. liesos jautienos
2 šaukštai aliejaus
46 iškeptos bandelės

Supjaustyti jautieną 1/4-1/3 colio storio riekelėmis. 15 min. palaikyti rytietskame padaže, kad suminkštėtų ir įgautų skonį. Aliejų supilti į keptuvę ir pakaitinti. Kai bus karštas, sudėti mėsą (išėjus iš marinado) ir greitai apkepti, apverčiant tik vieną kartą. Pateikti ant bandelių su įvairiomis daržovėmis ir prieskoniais.

Rytietiškas padažas

1/2 puod. sojos padažo (soy sauce)
1/3 puod. nesaldaus vyno (pvz., sherry)
1 skiltelė smulkiai supakoto česnako
1 šaukštelis malto imbiero (ginger)
1/2 šaukštelio rudo cukraus.

Visus produktus gerai sumaišyti ir užpilti ant mėsos. Marinuojant mėsą apvartinti, kad abi pusės vienodai pasidengtų marinatu.

KARŠTI KRABŲ
UŽKANDELIAI

1/2 puod. sumažinto riebumo majonezo
1/2 šaukštelio paruoštų garstyčių (mustard)
1 šaukštelis Worcesterhire padažo

Reikalingi langų plovėjai. Renkame 50 grupių, po 1, 2 ar 3 asmenis (vyrai ir moterys). Turite turėti savo automobilį ir susikabinti angliškai. Darbas nuo pirmadienio iki šeštadienio. Atlyginimas \$80-\$150 į dieną. Atvažiuokite šiandien, pradėkite dirbti rytoj. Blue Sky Window Cleaning, Inc., 2752 Maple Ave, Downers Grove, IL 60515. 1/2 mylios į rytus nuo 355 greitkelio, Maple ir Walnut gatvių kampe. Tel. 630-515-8706.

Reikalingi darbuotojai paruoštyvių valymui TN ir IN valstijose. Pageidautina vyrai. Atlyginimas nuo \$1,500 iki \$1,800. Tel. 615-554-3161.

IVAIRŲS

Liaudies medicinos gydytojas OLEH CHEREDNYK. Diagnostika ir gydymas liaudies medicinos metodais. Tel. 847-635-0353; 847-507-4074 (mob.)

2 šaukšteliai stiprių krienų
1 dėžutė (6 ir 1/2 uncijos) krabų — nusunktų ir suardytų mažais gabaliukais
1/2 puod. tarkuoto „parmesan“ sūrio
sausainėlių (crackers) arba mažų duonos riekių (party bread)

Sudėti visus produktus (tik ne sausainėlius) į dubenį, gerai sumaišyti. Išdalinti (maždaug po šaukštelį) ant sausainėlių ir kepti įkaitintoje 350 laipsnių F orkaitėje apie 3-4 minutes.

•Jeigu, prieš kapojant ar pjaustant, svogūną 15 minučių palaikysite šaldiklyje, nereikės ašaroti.

•Laikykite prieskonius, pvz., chilli miltelius, papriką, maltą imbierą ir kt., šaldytuve. Po buteliuko ar stiklainio atidarymo prieskoniai greitai praranda savo veiksmingumą ir aromatą. Šaldytuve išsilaikys daug ilgiau.

•Kai verdate rugščius kopūstus, kartais visi namai prisigeria jų kvapo. Stiprus kopūstų kvapas iš virtuvės nešklis, jeigu į puodą su kopūstais įdėsite vieną kitą saliero kotą.

•Daržininkai tvirtina, kad bazilikas, pasodintas prie pomidorų, atbaido baltasias mušes: jos nemėgstančios baziliko kvapo.

•Jeigu sunku nuvalyti pūkų nuo tamsių drabužių, užsimaukite gumines pirštines, kurias naudojate, plaudamos indus ar atlikdamos kitus darbus virtuvėje. Pabrukus kelis kartus, visi pūkai „stebuklingai“ pranyks.

•Aluminiiniai puodai po ilgėsniu vartojimu kartais pajuduoja arba juose atsiranda tamsių dėmių. Jeigu tokiame puode paviršinsite pomidorų sultis, jis vėl bus švarutėlis ir blizges.

•Rašalas nuo pirštų ar nagų lengviau nusivalys, jeigu rašaluočiai vietą patrinsite dantų pasta.

•Keli lauro lapeliai (bay or laurel leaves) virtuvės spintelėje staliuose apsaugos juos nuo vabzdžių.

Trumpai apie viską

(Naudojantis „Lietuvos ryto“ (LR), „Lietuvos žinių“ (LŽ), „Respublikos“ (R), „Kaimo dienos“ (KD), „Klaipėdos“ (K), „Valstybės žinių“ (VŽ) dienraščius, BNS ir Elta informacijomis)

*** Seimo Etikos ir procedūrų komisija** ketina siūlyti apriboti parlamentarų visuomeninių padėjėjų skaičių ir sugriežinti jų registravimą. Politikai pripažįsta, kad dėl padėjėjų gausos jie jau neat-simena, kam yra suteiktę šį statusą. Pasak Etikos ir procedūrų komisijos patarėjos Birutės Pūtenės, 141 parlamentarui iš viso tenka 3,000 visuomeninių padėjėjų. Kai kurie Seimo nariai jų turi net po šimtą. Siekti apriboti šį skaičių komisijos pirmininkė Algimantą Salamakiną paskatino pranešimai, jog parlamentarų padėjėjai dažnai elgiasi neetiškai, bando reikalauti sau privilegijų. (LR, LŽ, R, Elta)

*** Vaistų kvotų politika** primena Hitlerio laikus, kai jis taupymo sumetimais į konclagerius siųsdavo invalideus ir psichikos ligonius, pareiškė opozicinės Seimo Tėvynės sąjungos konservatorių frakcijos seniūnas Andrius Kubilius. Politikas kritikavo sveikatos apsaugos ministrą Romualdą Dobrovolskį dėl naujos vaistų kompensavimo tvarkos, pagal kurią ministro vadovaujama darbo grupė sprendžia, kokių ligų gydymas bus kompensuojamas 90 proc. Šią tvarką yra patvirtinęs Seimas. (LŽ, Elta)

*** Nuo spalio 1 dienos** gydytojai, išrašydami kompensuojamus vaistus dešimčiai „brangiausių ligų“, turės vadovautis naujomis gydymo metodikomis. Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) specialistų teigimu, „brangiausiomis“ laikomos tos ligos, kurių ambulatoriniam gydymui reikalingiems kompensuojamiesiems vaistams ski-

riama daugiausia lėšų iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto. (BNS)

*** Lietuvos centro sąjunga (LSC) atstovai** antradienį paskelbė rinkiantys piliečių parašus po siūlymu mokėti dalinę senatvės pensiją be darbo likusiems priešpensinio amžiaus asmenims. Centristų parengtoje Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo pataisose siūloma 2003 m. sausio 1 d. mokėti priešlaikines dalines pensijas bedarbiams, kuriems iki dabar nustatyto pensinio amžiaus liko mažiau kaip 5 metai, tačiau jie turi bent minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą. (BNS)

*** Net trys lietuvių režisierių filmai** Rygoje vykusiame tarptautiniame festivalyje „Arsenalas“ pelnė svarbiausius apdovanojimus. Pagrindinį prizą Baltijos filmų konkurse laimėjo dokumentinis Janinos Lapinskaitės filmas „Venecijaus gyvenimas ir Cezario mirtis“, geriausiu vaidybinio filmo išrinkta Kristijono Vildžiūno juosta „Nuomos sutartis“, „Kodak Vision“ prizą pelnė Audriaus Stonio trumpametražis filmas „Viena“. (LR, Elta)

*** Pernai Vilniaus regione** būta daugiau nei pusę milijono tonų atliekų, iš kurių beveik 4,000 tonų — itin pavojingos aplinkai ir žmogui. Atsižvelgdama į tai, seminarą „Atliekų valdymo ir kontrolės gerinimas“ Aplinkos ministerija organizuoti pavedė Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamentui. (R, Elta)

*** Lietuvos nacionalinio dramos teatro aktorė** Bi-

rutė Marcinkevičiūtė laimėjo „Geriausios aktorės“ prizą tarptautiniame alternatyvių teatrų festivalyje „Tempus Art 2002“ Slovakijoje. Šiame festivalyje aktorė vaidino savo monospektaklį „Žodžiai smėlyje“ pagal dramaturgo, Samuel Beckett pjesę „Laimingos dienos“. B. Marcinkevičiūtės monospektaklis „Žodžiai smėlyje“ yra laimėjęs pirmąsias vietas ir pagrindinius prizus Minsko (1998), Sankt Peterburgo (1999), Kijovo (1999) tarptautiniuose monospektaklių festivaliuose, sėkmingai vaidintas Danijoje, Meksikoje, Šveicarijoje, įvairiose Rusijos miestuose. (Elta)

*** Po dvejų metų pertraukos** Kaune įvyko ketvirtasis folkloro festivalis „Suklegos“. Vytauto Didžiojo universiteto, Kauno menininkų namų scenose pasirodė tie ansambliai, kuriems nesvetimas „Suklegų“ šaukinys, skatinantis senąją muziką perpinti šiuolaikinėmis išraiškos priemonėmis. Keturiolikos koncertavusių ansamblių atlikta muzika — tai ir intelektualusis folkloras, postfolkloras, folkdziazas, modernusis folkloras, „world music“, „new age“. (KD, Elta)

*** Menotyrininkai Šiluvos Švč. Mergelės Marijos** Gimimo bazilikoje atkreipė dėmesį į unikalių altorių ansamblį. Kaip pasakojo menotyrininkė Regimanta Stankevičienė, Šiluvos bazilikos altorių ansamblis yra seniai žinomas, tačiau nebuvo pakankamai tyrinėtas. „Iš septynių altorių sudarytame ansamblyje išsiskiria ankstyvieji klasicizmo motyvai, bet yra ir vėlyvojo baroko roko stiliaus. Be to, altorių ansamblio autentiškumas, išlikęs nuo bažnyčios statymo laikų 18 amžiaus antroje pusėje Lietuvoje nieko panašaus daugiau nėra“, sakė R. Stankevičienė. Pasak jos, altorių

ansamblis nuo kitų skiriasi dar ir tuo, kad yra išpuoštas daugybe skulptūrų. (BNS)

*** Vieną iš dviejų Kauno funikulierių** šiuo metu galima įsigyti varžytinėse. Tačiau kol kas nėra norinčiųjų įsigyti šią unikalią vertybę. Funikulierių naudojanti bendrovė „Ciklonas“ prašo savivaldybės pagalbos, bet miestas neskuba ją suteikti. Funikulieriai yra visuotinai pripažintos kultūros vertybės, pastatyti prezidento Antano Smetonos rūpesčiu. Žaliakalnio funikulierių 1931 m. įrengė Vokietijos

firma. Kelio ilgis — 142 metrai. Funikulieriumi gali keltis 35 žmonės. (KD, Elta)

*** Pasaulinėje rinkoje sparčiai didėjant naftos kainoms**, degalų kainų šuolio mažmeninėje Lietuvos rinkoje reikėtų laukti artimiausiu metu. Bendrovės „Mazeikių nafta“ komunikacijos skyriaus viršininko Tado Augustausko teigimu, bendrovės produktų kainos kyla jau trečia savaitė. Tokiam kainų pokyčiui, anot jo, įtaką daro naftos kainų padidėjimas tarptautinėse rinkose. (BNS)

Europos Sąjunga — už „palengvinto tranzito dokumentus“ Karaliaučiaus gyventojams

Atkelta iš 1 psl. Tai tos pačios daugkartinio įvažiavimo vizos, tik kitu pavadinimu, sakė M. Kasjanov.

Rusija pagrasino boikotuoti lapkričio 11 d. Kopenhagoje turintį įvyktį ES ir Rusijos viršūnių susitikimą, jei iki to laiko nebus rastas Maskvai priimtinas kompromisas dėl Karaliaučiaus srities problemos sprendimo.

ES užsienio reikalų komisaras Chris Patten pirmadienį pareiškė, kad Lietuva nebus verčiama sudarinti jokių sutarčių su Rusija, kurios numatytų Maskvą. „Mes neturime jokių abejonių, kad šiuos klausimus turi spręsti Lietuvos vyriausybė“, sakė jis.

Ministrai taip pat sakė, kad ES drauge su Vilniumi

tirs galimybę leisti bevizį greitąjį traukinių tranzitą tarp Rusijos ir Karaliaučiaus.

ES užsienio reikalų ministrų paskelbtame pareiškime teigiama: „Palengvinto tranzito dokumentai (facilitated transit documents) bus įvesti tik su sąlyga, kad Rusija bendradarbiaus rengiant supaprastintą tvarką. Techninis darbas dėl šių dokumentų įvedimo turėtų būti pradėtas kiek įmanoma greičiau“.

Ministrai taip pat pabrėžė, kad bet kokie susitarimai su Rusija nesukliudys Lietuvos prisijungimui prie Šengeno sutarties, ir užtikrino Vilniui, kad ES skirs papildomų lėšų padengti išlaidas, susijusias su palengvinto tranzito dokumentų išdavimu.

Lietuva negali eksperimentuoti savo suvereniteto

Atkelta iš 1 psl. Ieškoti sprendimo, pridūrė jis.

UR ministras pažymėjo, jog kalbėdamas apie tranzito reikalus Lietuvos diplomatai pirmiausia galvoja apie galimybę Lietuvos piliečiams keliauti be vizų ir sienų kontrolės į Šengeno erdvę.

A. Valionis Seime teigė,

jog Lietuvos diplomatai sieks geriau išaiškinti savo nuostatą Pietų Europos valstybėms, o taip pat intensyviai dirba Vokietijoje, kurios pozicija šiuo klausimu kol kas nėra aiški. „Galutinė Vokietijos pozicija išaiškės suformavus naują vyriausybę“, teigė ministras.

KAIP ATRODYS VALDOVŲ RŪMAI?

Vilniuje įvykusiame Valdovų rūmų Paramos fondo steigėjų susirinkime buvo aptarti ne tik per dvejus veiklos metus atlikti darbai, bet ir projektotojai ir statybininkai supažindino su pradėtų statybų mastais, su architektų padarytais brėžiniais, parodančiais atstatytų rūmų kiekvienos dalies, kiekvieno aukšto numatomą paskirtį.

Vilniaus pilių direkcijos vadovas Saulius Andrašiūnas pasakė, kad Rūmų atstatymo darbai spartėja. Iki šių metų pabaigos tikimasi užbaigti pietinės rūmų dalies pamatų sutvirtinimą, senovinių rūsių atstatymą, kitus šios rūmų dalies požeminius darbus, kad ateinančių metų pradžios statybininkai visomis jėgomis čia galėtų pradėti mūryti pirmąsias atstatomąjį Valdovų rūmų sienas. Statybininkų vadovas S. Andrašiūnas pridūrė, kad stengiantis išsaugoti buvusių pastatų išvaizdą, nepažeisti to, kas išliko iš senųjų rūmų pamatų ir kitų dalių, statybos darbininkams ir inžinieriams tenka ypatingai atidžiai ir gerai dirbti, stipriai sutvirtinti pamatus, kitas požemines konstrukcijas, todėl statybvietėje kartais tenka po žeme prisikasti iki 15 metrų gylio.

Susirinkusiems Paramos fondo steigėjams architektai projektotojai parodė kiekvienos Rūmų dalies, kiekvieno pastato aukšto išbraizytus projektus, parodančius, kaip atrodytų atstatyti Rūmų vidus, kokiai paskirčiai bus pritaikytas kiekvienas aukštas, kiekviena jų dalis ar patalpa. Valdovų rūmų atkūrimo projekto vadovas-architektas

Rimas Grigas fondo steigėjus supažindino su projektuose numatytais būsimosiomis atstatytų pastatų paskirtimis. Pasak architekto, rūmų pietinėje, pietrytinėje bei šiaurės vakarų dalyse, o taip pat po vidiniu kiemu numatomos Vilniaus pilių, Valdovų rūmų ir jų atkūrimo raidos įvadinės ekspozicijos, tarp kurių bus Rūmų liekanų bei čia aptiktų archeologinių radinių. Bus taip pat lobyno, kitų brangiausių eksponatų zona.

Atstatytų Rūmų šiaurės vakarų pastate (korpuse) numatoma įrengti Lietuvos valstybingumo raidos — nuo proistorės iki šių dienų informacinę-educacinę centrą. Šiame pastate taip pat numatytos patalpos informacinei programai apie užsienio lietuvių veiklą, jų vaidmenį Lietuvos valstybingumo raidoje. Šioje atstatytų Rūmų dalyje taip pat bus konferencijų ir teatralizuotų renginių salės. Pasak architekto R. Grigo, renginių, konferencijų metu Informacinio-educacinio centro kompleksas veiktų kartu su Rūmų vestibuliais — parodinėmis salėmis ir kiemo erdve, tarp autentiškų senųjų mūrų. Čia taip pat numatomos patalpos bibliotekai, skaityklai, filmtakai, kompiuterinės informacijos kabinetams, auditorijoms.

Pietvakarinės Rūmų dalies antrame aukšte projektuojamos patalpos švietėjiškai istorinei ekspozicijai, kurioje lankytojai susipažins su Lietuvos DK valdovais, jų genealogija, su didikais, bajorija, Lietuvos heraldika, vėliavomis, karyba, apdovanojimais,

senaisiais pinigais, žemėlapiais, statutais.

Valdovų rūmų pietinės dalies trečiajame aukšte suprojektuota valstybės reprezentavimo zona su 16-18 amžių Didžiąja Lietuvos Kunigaikštystės vaizduojančia ekspozicija. Čia, Rūmų pietinio ir rytinio korpuso pietinės dalies trečiajame aukšte, vyks valstybinės reikšmės renginiai — kitų valstybių delegacijų priėmimai, vyriausybinių pasirašymai, vyriausybinių apdovanojimų. Beje, ir didžiųjų kunigaikščių laikais šioje Rūmų dalyje būdavo reprezentacinės salės.

Techninės patalpos numatytos po kiemu, žemiau žemės lygio — greta rūmų ir dalyje pastoginių patalpų. Valdovų rūmų atkūrimo projekto vadovas R. Grigas sakė, kad atstatyti Rūmų bendras patalpų plotas sudarys apie 11,000 kvadratinį metrų.

Aptariant atstatomų Valdovų rūmų patalpų projektą kalbėjęs vienas iš šių Rūmų paramos fondo steigėjų K. Almenas pabrėžė, kad pirmiausiai turime siekti, kad atstatyti Rūmai būtų įdomūs mūsų visuomenei, žinoma ir išeivijai, būtų pritaikyti jos reikmėms. O Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkas V. Kamantas sakė, kad svarbu, jog atstatytose rūmuose užsienio lietuvių, ypač rėmėjų, atkūrimą, galėtų jaustis kaip namuose.

Kad Valdovų rūmai bus atstatyti jautėsi ir iš premjero A. Brazauskalo kalbos. Jis pasakė, kad Rūmų atstatymui numatoma kasmet skirti po 13-14 mln. litų.

Antanas A. Naujokaitis

JAV LB tarybos pirm. Regina Narušienė ir PLB valdybos pirm. Vytautas Kamantas prie Valdovų rūmų teritorijoje rastų archeologinių radinių ekspozicijos. Abu jie yra vieni iš Valdovų rūmų paramos fondo steigėjų. Algimanto Žižiūno nuotr.

Mielam draugui

A. † A.

KAZIUI RAŽAUSKUI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia jo žmonai ROŽEI bei visiems artimiesiems ir kartu liūdimė.

Pranas ir Danguolė Kavaliauskai

*** Socialinei apsaugai, globai, rūpybai** bei neigaliųjų reikmėms 2003 metais valstybė planuoja skirti iš viso 1.196 mln. Lt lėšų — 40,2 mln. Lt daugiau negu šiemet. (R, Elta)

*** Finansų ministerija** numato, kad kitų metų biudžetas bus turtingesnis nei šiemet: daugiau lėšų bus skiriama beveik visoms Lietuvos gyvenimo sritims. (LŽ, Elta)

Po sunkios ir ilgos ligos

A. † A. ROMUALDAS VYTAUTAS BOČKUS

mirė 2002 m. rugsėjo 28 d. sulaukęs 71 metų. Gyveno Denver, CO; anksčiau Čikagoje. Gimė 1930 m. gruodžio 5 d. Kaune. Nuliūdę liko: žmona Irena, vaikai — Danguolė, Darius ir Ona su šeimomis bei 5 anūkai. Šv. Mišios už velionį bus aukojamos penktadienį, spalio 4 d. Denver, CO. Prašome a.a. Romą prisiminti savo maldose.

Nuliūdusi šeima

A. † A. LEOKADIJA LAUKIENĖ PIRŠTELYTĖ

Mirė 2002 m. rugsėjo 30 d., sulaukusi 94 metų. Gimė Lietuvoje. Anksčiau gyveno Marquette Parko apylinkėje, vėliau persikėlė į Lockport, IL.

Giliame liūdesy liko: sūnus Justas Laukys; duktė Dangira su vyru Ignu Budriai, vaikaičiai Audrius ir Ramona Budriai, Darius ir Lyda Budriai, Vida ir Aras Tamošiūnai, Rima ir Robertas Jokubauskienė, devyni provaikaičiai bei kiti giminės ir artimieji Lietuvoje.

Velionė bus pašarvota ketvirtadienį, spalio 3 d. nuo 4 v. p.p. iki 9 val. vak. Petkus Lemont laidojimo namuose (12401 S. Archer Ave., Lemont, IL 60439, arti Derby Rd.). Laidotuvės įvyks penktadienį, spalio 4 d. 9:30 val. ryte Petkus Lemont laidojimo namų koplyčioje, iš kur a.a. Leokadija bus palydėta į Pal. Jurgio Matulaičio misijos bažnyčią, kur 10 val. ryto bus aukojamos gedulingos Mišios. Po šv. Mišių velionė bus palydėta į Šv. Kazimiero kapines.

Vietoj gėlių prašom aukoti šv. Mišiom, „Saulutei“ arba „Vaiko vartai į mokslą“ organizacijai.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Liūdinti šeima

Laidotuvių direktorius Donald M. Petkus, tel.: 1-800-994-7600, www.petkusfuneralhomes.com

A. † A. ROMUI BOČKUI

mirus, reiškia gilią užuojautą žmonai IRENAI, vaikams — DANGAI, ONAI ir DARIUI, dėdinei V. POVLAITIENEI. Liūdime kartu su jumis.

G. ir I. Blūdžiai ir sūnūs

*Kaip aras pašautas ir blaškomas vėjo,
Toli nuo tėvynės randuos.
Tik vieno maldauju, o Viešpatie geras,
Leisk numirt bent tėvynės laukuos.*
Viktoras Šimaitis

Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos choro giesmininkui

A. † A. VINCUI BAZIUI

išėjus į amžinybę, gilią užuojautą reiškia jo žmonai DANAI, dukrai RITAI, seseriai, uošvei ir kitiems artimiesiems

Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos choras, Čikagoje

Mylimam Vyru

A. † A. VYTAUTUI ADOMAIČIUI

užbaigus šios žemės kelionę, mielai mūsų sesei ONUTEI ir jos šeimai nuoširdžią užuojautą reiškia

Washington'o Židinetės

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus pagerbimo pietuose – buvęs Loyola universiteto prezidentas Ronald Walker (jo kadencijos metu garbes daktaro laipsnis buvo suteiktas prof. Vytautui Landsbergiui), Antanas Rudis ir Aldona Mogenyte-Walker.

Moterų sąjungos 20-oji kuopa Šv. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijoje Brighton Parke šį sekmadienį, spalio 6 d., ruošia skanūs pietus. Bus kugelio, dešrų su kopūstais, kavutės su skanumynais. Tad kviečiame visus praleisti šį sekmadienį su mumis. Laukiame visų!

Gintaras teikia nemažą žinių apie žemę, jos susidarymą ir amžių. Daug ką jis yra užkonservavęs savyje ir mokslui išsaugojęs faktų, įvykių prieš dešimtis milijonų metų. Spalio 5-6-7 dienomis Lemonte, Lietuvių dailės muziejuje, gintaro parodoje matysime žemėje egzistavusių floros ir faunos pavyzdžių. JAV LB Kultūros taryba kviečia šią įdomią parodą pamatyti. Parodos atidarymas – spalio 5 d., šeštadienį, 5 val.p.p. Lietuvių dailės muziejuje Lemonte. Sekmadienį paroda veiks nuo 10 val.r. iki 5 val.p.p., pirmadienį – nuo 10 val.r. iki 5 val.p.p. Visus kviečiame!

University of Chicago muzikos departamentas kviečia Čikagos ir apylinkių dainininkus dalyvauti universiteto chorų perklausose. Skambinkite tel. 773-702-6360 arba rašykite choir@uchicago.edu

Vytautas Germanas yra prezidento Valdo Adamkaus, kandidatų į prezidentą antrai kadencijai, perrinkimo komiteto pirmininkas JAV. Su juo galima susisiekti tel. 630-960-2154 arba elektroniniu paštu vytg@aol.com

Skelbimai

Advokatas Vytenis Lietuvninkas
4536 W. 63 Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvės nuo „Draugo“)
Tel. 773-284-0100.
Tel. 630-257-0200, Lemont, IL

Advokatas Jonas Gibaitis
Civilines ir kriminalines bylas
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. 773-776-8700
E-mail: Gibaitis@aol.com
Toll free 24 hr. 888-776-6742
Darbo val. nuo 8 v.r. iki 5 v.v.
Šeštad. 8 v.r. iki 1 v.p.p.

Advokatas GINTARAS P. CEPENAS
6436 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos pagal susitarimą

IMIGRACINĖS TEISĖS ADVOKATAS AURELIUS BUTVILAS
Tel. 312-580-1217
135 S. LaSalle #200 Chicago, IL 60603
Galimos konsultacijos šeštadieniais

Šv. Kazimiero kongregacijos seserys maloniai visus kviečia dalyvauti šv. Mišiose ir pasimelsti, kad kongregacijos įsteigėja Motina Marija Kaupaitė būtų paskelbta palaimintąja. Mišios vyks šį šeštadienį, spalio 5 d., 9:30 val. r. seselių motiniškajame name, 2601 West Marquette Road, Chicago. Mišias aukos kun. Mark Mengel, SSC („Columbian“ draugijos-Noviciato direktorius) ir Šv. Kryžiaus ligoninės kapelionas.

Lietuvių opera, norėdama įgyvendinti savo išpareigojimus, tęsia 47-ąjį veiklos sezoną, kuriam parinko klasikinę G. Verdi operą „Kaukių balius“. Šio spektaklio pastatymui, kuris vyks ateinančių pavasarį, yra pradėtas lėšų telkimo vėjus. Prieš kiek laiko operos bičiuliams buvo išsiųstini laimėjimų bilieteliai, prašant, kad ir šiais metais visuomenės paremtų valdybos užsibrėžtus darbus. Valdybos pirmininkas Vaclovas Momkus prašo, kad jei dar nespėjote gražinti bilietų aukos, kaip kasmet, bus surašytos (nebent aukotojas to nepageidautų) prieš spektaklį išleistame operos programos leidinyje.

Ekskursijos

Pučiant gaiviam jūros vėjui, šviečiant mėnesienai, atsidursite legendinio „Titaniko“ laivo denyje, jei iki spalio 31 d. užsuksite į Mokslo ir pramonės muziejų (The Museum of Science and Industry; 57-oji gatvė ir Lake Shore Drive), kur vyksta paroda „Titanic: The New Exhibition“. Beveik visas čia įrengta lyg tikrame „Titaniko“ laive – kajutės, valgomieji, paruošti rodiniai, pasakojantys, ką žmonės keliaudami veike, ką valgė. Atvežta net iš jūros ištraukta 1912 metais nuskenusio laivo dalis – gigantiskas didžiųjų laiptų modelis. Vaikštant po kambarius-kajutes, galima pasisėkėti su to meto rūbais persirengusiais laivo personazais, kurie pasiruošę atsakyti į visus jūsų klausimus. Prie parodos kasos rankose suspausite bilietą su tikrojo „Titaniko“ keleivio pavardę, o parodos pabaigoje šią pavardę atrasite tarp 2,200 žuvusių ar gyvųjų išlikusių keliautojų sąrašo. Muziejus veikia pirmadieniais – šeštadieniais 9:30 val.r. - 4 val. p.p., sekmadieniais – 11 val.r. - 4 val. p.p. Čikagos gyventojams bilietai pigesni, o vaikai iki 3 metų įleidžiami nemokamai. Daugiau informacijos tel. 773-684-1414, internete www.msichicago.org

Puikus Violetos Urmanavičiūtės-Urmanos ir V. No-reikos koncertas videojuos-toje ir ištraukos iš operos „Pilenai“ Trakų pilyje bus rodoma šį penktadienį, spalio 4 d., 2 val.p.p. Bocių menėje Lemonte. Taip pat matysite ir vėliausia „Panoramą“. Kviečia LB Lemonto apylinkės socialinių reikalų skyrius.

B. ir C. (Madison, WI), prašę vardes neskelti, atsiuntę 50 dol. auką, skirtą paremti a.a. rašytojo Jurgio Jankaus užbaigtos knygos „Pušis“ išleidimą. Aukos galima siųsti Lithuanian Writers Association vardu, c/o Stasys Dziugas, 5729 Edge Lake Dr., Oak Lawn, IL 60453-4509.

Idomi kellonē

Dearborn observatorija, nuo 1889 metų priklausanti Northwestern universiteto Evanstone daliniui, ir jos 18,5 colio teleskopo lęšis seniai pagarsėjo kaip įžymybės, leidžiančios pažvelgti į tolimas, plika akimi nematomas žvaigždes. Jei observatoriją aplankysite šiuo metų laiku, turbūt išvysite Andromedos galaktiką, didesnę už Paukščių taką, išsidriekusią 2,9 mln. šviesos metų atstumu ir turinčią 100 mlrd. žvaigždžių. Smalsuoliams nuvisis ir Albireo – geltonoji žvaigždė ir mėlynoji žvaigždė, Uranas bei Neptūnas, kurie per lęšį atrodo kaip mažulyčiai diskeliai. Gal kai kurie svečiai, nepaisydami, jog nakties dangus debesuotas ir žvaigždės nematomos, apžiūrės tik patį žymųjį teleskopą? Žiūrėvai ir Dearborn observatoriją (2131 Sheridan Road) kviečiami penktadieniais 9 val.v. ir 10 val.v. Nors įėjimas nemokamas, bet reikia iš anksto užsiregistruoti tel. 847-491-7650.

Spektakliai

Prieš 129 metus Phileas Fogg keliavo per pasaulį ir jo istorija pasirodė žymiojo Jules Verne knygoje „Per pasaulį per 80 dienų („Around the world in 80 Days“). Ar nenorėtumėte pamatyti šios nepaprastos kelionės scenoje? Lifeline teatras (6912 N. Glenwood Ave.), švenčiantis 20-tuosius gyvavimo metus, rudens sezoną pradeda būtent šiuo spektakliu, kuriame veikia net 60 personazų, atsirandančių 50-tyje pasaulio vietų, kur kartais sutinkama beveik stebuklingi įvykiai. Vaidinimas apie kelią per pasaulį bus rodomas iki gruodžio 1 d. Informacija tel. 773-761-4477 arba internete www.lifelinetheatre.com arba ticketweb.com

Su Kalėdomis į Čikagą atkeliaus ir populiariusis Charles Dickens spektaklį „Christmas Carol“, kurį stato Goodman teatras (170 North Dearborn Street). Šiuo metu bilietai išparduoti pigiau. Skambinkite tel. 312-443-3800 arba atsiverskite interneto puslapį www.goodman-theatre.org

Vašingtono susitikimai (6)

LR AMBASADA – DIDELIS LIETUVIŲ TURTAŠ

Rugsejo 21 d. Lietuvos Respublikos ambasadoje Vašingtone įvyko JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos narių priėmimas. Ambasadorius pasveikino lietuvių išeivijos atstovus ir ta pačia proga įvykdė prezidento Valdo Adamkaus pavedimą: įteikė valstybės apdovanojimus Algimantui Gureckui – už bendruomeninę veiklą ir senosios imigracijos atstovui Ernestui Raskauskui – už Lietuvos vaikų globą. Padėkos žodį tarė apdovanojami. Tuo trumpa oficialioji dalis ir baigėsi. Tęsiasi susipažinimo vakarelis. Vieni fotografavosi su ambasadoriumi, kiti dairėsi po ambasados rūmus, treči džiaugėsi susitikę senus pažįstamus. Reikia pripažinti, kad dalyvavimas tokiuose renginiuose, kaip konferencija Senate ir priėmimas Lietuvos ambasadoje, sureikšmina visuomenininkų darbą, jie pasijunta įvertinti, ir tai tarnauja savotišku atlyginimu jiems už paaukotas lietuviškos bendruomenės labai valandas, dienas ir metus.

Keletą malonių pažinčių teko užmegzti ir „Draugo“ korespondentei. Štai prisistatė kolega – LR ambasados spaudos atstovas Rolandas Kačinskas, jaunas diplomatas, turintis antrojo sekretoriaus diplomatinį rangą. Nuostabu buvo išgirsti, kad šis jaunas žmogus, jis ką tik persirito per trisdešimtį (ir tik prieš metus vedė) Ameriką atvykusią studijuoti lietuvių, bet jau politikos mokslus ir diplomatiją yra baigęs Anglijoje, o politiko magistratą įsigijęs Budapešte. Vidurio Europos universitete. Prieš atvykdamas į Vašingtoną Rolandas dirbo Lietuvos užsienio reikalų ministerijoje. Šiemet baigiasis Rolando kadencija, ir jis per Prahos viršūnių susitikimo (iki to laiko buvo nuspręsta nekeisti komandos) greičiausiai bus atšauktas į Vilnių, į Užsienio reikalų ministeriją ir gaus kitą paskyrimą. Pasmalsavau, kas įeina į ambasados spaudos atstovo pareigas.

– Bent 1-2 kartus per savaitę

paruošiu spaudos pranešimą (juos gauna ir „Draugas“). Kiekvieną savaitę, pirmadieniais, išleidžiama taip vadinama lietuviškų žinių santrauka – viskas, kas susiję su Lietuva ir JAV santykiais. Ši elektroniniu būdu siuntinėjama leidinys (leidžiamas tik angliskai) nemokamai gauna apie 300 adresatų: JAV Valstybės departamentas, senatoriai ir Kongreso nariai, žiniasklaida, lietuviškos organizacijos, atskiri žmonės – Lietuvos draugai arba konkurentai, kurie nori žinoti, ką Lietuva daro. Talpiname ekonomine, turistinė ir kt. informacija.

Prėjusią vasarą, kai LR ambasadoje vyko Jaunimo sąjungos suvažiavimas, teko susipažinti su kitu mūsų atstovybės tarnautoju – ambasados sekretoriumi Mariumi Petrušoniū, kurio pavarde ne kartą teko girdėti linksniuojant ir JAV LB Tarybos posėdyje. Kad lietuvių išeivių jaunimas JAV pastaruoju metu suskato veikti, yra didelis Mariaus, atvykusio iš Kauno studijuoti į Čikagą ir vėliau priimto dirbti į ambasadą, nuopelnas. Jis vadovauja Vašingtono jaunimo skyriui ir yra surengęs idomių renginių. Jam teko prisidėti ir rengiant pastarąjį JAV LB Tarybos posėdį Vašingtone. Marius taip pat grįš į Vilnių, jis savo gyvenimą sieja su diplomatija.

Kam teko skambinti ar lankytis LR ambasadoje, jau sudirė su Mariumi. Jis pirma skambučius ir sutinka svečius. Kas daugiausia domina ambasados svečius? – klausiamas ambasados sekretorių.

– Dažnai žmonės kreipiasi, norėdami surasti savo gimines – Lietuvoje ar Amerikoje. Mes turime keletą tokių adresų, kur juos nukreipiame – tai archyvai. Grįžimo į Lietuvą centras Vilniuje. Balzeko muziejus ir kt. organizacijos, kurios padeda žmonėms ieškoti. Lietuvių emigrantų vaikiai nori atgauti Lietuvos pilietybę, nes juos domina galimybė dirbti Europoje. Kai Lietuva taps Europos Sąjungos nare,

Amb. Vygaudas Ušackas nusifotografavo su Jonu Urbonu ir Viktoru Stankum.

Lietuvos pilietybę bus labai paranki. Tokių interesantų ypaci padaugėjo. Tuo reikalu mums rašo netgi žmonės iš Afrikos, nes ten Lietuva ambasados neturi.

Priėmimo metu teko pakalbinti ir ambasadorių Vygaudą Ušacką. Kadangi ta diena buvo gausi politinių renginių, kalbą nukreipėme į pačios ambasados veiklą. Šiuo metu ambasadoje dirba 16 žmonių (su pagalbinais darbuotojais).

– Labiausiai svečius domina pastato istorija, – sakė Vygaudas Ušackas. – Svečiai labai nustemba, kai išgirsta, kad tuo metu, kai Lietuva buvo okupuota, ambasada buvo išlaikyta lietuvių rankose, ji funkcionavo. Ambasada Vašingtone – vienas iš Lietuvos valstybės turtų. Lietuviškoji Amerikos visuomenė daug prisidedo išlaikant šį pastatą.

Apie Lietuvos ambasadą buvęs ambasadorius Alfonsas Eidintas yra išleids knygele, kurioje papasakojo įdomią šio pastato istoriją. Kaip pokario metais jis buvo išlaikomas, kaip renkamos lėšos, dar prisimena ir JAV LB, ir ALT nariai, kurie organizavo rinkliavą ar aukoją. Štai mano akivaizdoje prie ambasadoriaus Vygaudo Ušacko priėjo moteris ir prisistatė: „Vita Nuova iš Rochesterio, mano tėvas rinkdavo po 5 dol. ir veždavo ambasados išlaikymui“, – sakė ji. Idomus sutapimas: ambasadorius kaip tik ieškojo pažinčių Rochesterioje, kur rengėsi vykti.

Namo Nr. 2622 Šešioliktoje gatvėje Vašingtone statytoja buvo Mary Foote Henderson, energinga, plati užmojų ir ambicijų moteris. Praėjusio šimtmečio pradžioje Henderson sumanė grandiozinį planą – 16 gatvėje pastatyti didelių namų grupę, nušluojant menkaverčius pastatėlius. Naujuosius pastatus ji norėjo išnuomoti besikuriančioms užsienio valstybių ambasadoms ir ketino sukurti prestižinį rajoną. Jai pasisekė, nes šioje gatvėje veikė nemažai ambasadų, nors šiuo metu rajonas jau nebelaikomas prestižiniu. Šio pastato architektas – George Oakley Totten, Jr. (1866–1939), projektavęs daugelį Hendersonų pastatų. Architektą žavėjo ornamentali dekoracija, jis gana liberaliai elgėsi su stiliais.

Po I Pasaulinio karo atsikūrusiai Lietuvai buvo aktualus pripažinimo klausimas. Ji noriai palaikė ir JAV lietuvių dešiniojos ir centro srovės, kurios jau nuo 1917 m. pasisakė ir veikė už Lietuvos valstybę ir reikalavo jos pripažinimo. Išeiviai gerai suprato, kad JAV suvaidins svarbią reikšmę įtvirtinant Lietuvos valstybingumą.

1919 m. Lietuva į JAV pa-

siuntė specialią misiją, kuriai vadovavo J. Vileišis, nariai Povilas Žadeikis ir kun. Jonas Žilius. Jie turėjo organizuoti paskolos tarp vietos lietuvių platinimą ir bandyti gauti valstybinę paskolą. Kadangi paskola nebuvo gauta, nes JAV dar nebuvo pripažinusi Lietuvos, svarbiausias laimėjimas buvo Lietuvos laisvės paskolos rinkimas JAV lietuvių tarpe. JAV lietuvių nupirko Laisvės bonų už 1,7 mln. dol., ir tie pinigai nukeliavo į Lietuvą. 1920–1921 m. JAV Valstybės departamentas pripažino J. Vileišį neoficialiu Lietuvos atstovu. Oficialiu pirmuoju atstovu buvo V. Čarneckis nuo 1921 m. rugsejo 8 d. Jo pozicijos sustiprėjo, kai 1922 m. birželio 30 d. JAV pripažino Lietuvą. Prie to prisidėjo ir aktyvi išeivių veikla. Spalio 11 d. V. Čarneckis įteikė skiriamuosius raštus Valstybės sekretoriui, ir ši data laikoma oficialia Lietuvos pasiuntinybės įkūrimo diena.

Lietuvos atstovai didelių dėmesį skyrė santykiams su išeivija, nes tuo metu JAV gyveno septintadalis lietuvių tautos (1920 m. surašymo duomenimis JAV gyveno 336,000 lietuvių).

Vašingtono ambasados pastatas, statytas 1909 m., buvo skirtas gyventi dviems šeimoms. Čia kurį laiką veikė Švedijos ir Danijos pasiuntinybės. Vėliau dalis pastato buvo nugriauta ir pastatytas naujas pastatas, sena liko tik ta dalis, kur dabar veikia LR ambasada. 1924 m. savininkė Henderson nutarė parduoti šį pastatą Lietuvai už 90,000 dol. (tuo metu čia gyveno Šveicarijos ministras JAV). Buvo įmokėta 5,000 dol. įmoka, o likusią dalį ji atsisakė priimti, nepaisant lietuvių noro atsiteisti. Tik po jos mirties, 1931 m., tvarkant Henderson palikimą, Lietuvos vyriausybė galutinai atsisakė su jos turto paveldėtojais.

Po V. Čarneckio čia dirbo Kazys Bizauskas (1923–1927 m.). Jam atminti ant ambasados pastato sienos yra atidengta atminimo lenta; Mikas Bagdonas (buvo paskirtas tris kartus); Povilui Žadeikiui teko būti ilgiausiai dirbusiu Lietuvos atstovu (nuo 1935 m.).

Išeinančią iš LR ambasados pastato po priėmimo šių eilučių autorę sustabdė Salomėja Daulienė, Brighton Parke LB pirmininkė ir nuvedė prie kler. Pastatyto A. Grin-talio kryžiaus. „Žiūrėkit, kaip aptriušo šitas kryžius, – pasakė ji. – Jūs kaip nors raskit būdą pranešti apie tai „Draugo“ skaitytojams, gal atsirastų koks geraširdis meistras, kuris jį restauruotų“.

Audronė V. Škiudaitė

LR ambasadoje Gedimino ordinais buvo įteikti Algimantui Gureckui (dešinėje) ir Ernest Raskauskui.

JAV LB Tarybos sesijos dalyviai buvo priimti LR ambasadoje Vašingtone.

Jono Urbono nuotr.